Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47-йил чиқиши № 9 (12.965). 13 январь 1965 йил ЧОРШАНБА *Баҳоси 2 тийин.*

✱ Арзон ва сифатли дизеллар ✱ *Сунъий йўлдош парвозда* ✱ Яхоб хосияти ✱ Ҳашаротга қирон келади.

МАҲСУЛОТ СИФАТИ — КОРХОНАНИНГ ЮЗ-КЎЗИ

Дизель ва насосларнинг «умри» узаймоқда

Техника тараққиётининг моҳияти шундаки, фаннинг янги ютуқлари асосида ҳанузгача маълум бўлмаган хусусиятларга эга бўлган материаллар яратилади, янги технология жараёнлари йўлга қўйилади, янги мукаммал машиналар ва бошқа буюмлар бунёдга келтирилади. Бошқача айтганда, техника тараққиёти сифат эътибори билан батамом янги маҳсулотнинг юзага келишидир. Албатта, ишлаб чиқарилаётган буюмларнинг салмоғини ҳам инобатга олиш лозим. Чунки у янги техникани жорий этишнинг миқёсини кўрсатади. Аммо ҳарқалай техника жараёни аъло сифатли маҳсулот ва ишлаб чиқаришнинг илғор технологияси билан характерланади. Шунинг учун ҳам аъло сифатли маҳсулот тайёрлаш, биринчи навбатда саноат маҳсулотининг пишиқ-пухталиги ва узоқ муддат хизмат қилиши масаласи асосий масалалардан бўлиб, олим, инженер ва саноат меҳнаткашларининг диққат марказида турибди.

Буюмлар сифатининг яхшиланиши натижасида улар кўпроқ муддат хизмат қилаётган эканлар, сифатнинг яхшиланиши маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш билан баравар демакдир. Сифатни яхшилай бориб, кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаргандай бўламиз. Москва ва Ленинград саноат корхоналари коллективлари ташаббусининг моҳияти ҳам, ғояси ҳам худди ана шундадир. Улар маҳсулотнинг энг муҳим турлари бўйича жаҳон тан берадиган аъло сифатга эришишга чақирмоқдалар. Москва ва ленинградликлар даъвати бизнинг корхонамиз учун ҳам жуда қўл келади. Маҳсулотимизни жаҳондаги 34 мамлакатга чиқармоқдамиз. «Т-62» дизеллари ва «С-245» насослари чет элдаги фирмаларга манзур бўлди.

Заводимиз шуҳрати коллективимизни қувонтиради, албатта. Ютуқларга машина сифатини яхшилаш учун доим кураш олиб борганимиз туфайли эришяпмиз. Ишимизнинг яна бир муҳим натижаси шундаки, машиналарнинг таннархи анча арзон. Хусусан, биз ишлаб чиқараётган дизелларнинг таннархи худди шу турдаги дизеллар ишлаб чиқараётган мамлакатимиздаги бошқа корхоналарнинг маҳсулотига нисбатан деярли уч баравар арзон.

Заводимизда тайёрланаётган маҳсулот сифатини янада яхшилаш ниятидамиз. Агар заводимиз тайёрлаган машинанинг сифатсизлиги ҳақида битта-яримта шикоят хати тушиб қолгудек бўлса, у фавқулодда ҳодиса деб ҳисобланиб, зарур чоралар кўрилади. Машинасозларимиз шу билан фахрланадиларки, чет элдаги бирорта фирма ҳам машинамиз сифати юзасидан эътироз билдиргани йўқ.

Москваликлар ва ленинградликларнинг чақириғини муҳокама қилар эканмиз, тайёрлаётган машиналаримизнинг пишиқ-пухталиги ва узоқ вақт яхши ишлашини таъминлаш юзасидан янги тадбирлар белгиламоқдамиз. Хусусан, дизель конструкциясини яхшиламоқчимиз. Эндиликда газ тақсимлагич клапанининг чўян втулкаси ўрнига кўпга чидайдиган втулка — металл-керамик втулка қўлланилади. Шунингдек, коромислонинг баъзи қисмларини чўян ўрнига юқори сифатли пўлатдан ясашни мўлжалламоқдамиз.

КПСС Программасида уқтириб ўтилганидек, совет корхоналарида тайёрланган маҳсулотнинг сифати капиталистик мамлакатлардаги илғор корхоналарда тайёрланган маҳсулотнинг сифатидан юқори бўлиши лозим. Бунга эришишда Саратов саноат корхоналари коллективларининг маҳсулотни нуқсонсиз тайёрлаш юзасидан тўплаган тажрибасини жорий этиш катта аҳамиятга эга. Бунинг учун корхонадаги барча меҳнаткашлар — оддий ишчидан тортиб директоргача маҳсулот сифати учун жон куйдириши, доимо кўз-қулоқ бўлиб туриши лозим. Беками-кўст маҳсулот тайёрлаш учун ҳар бир иш жойида илғор технологияни жорий этиш ва сифатни бетиним назорат қилиб туриш керак бўлади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети 1964 йил 16 январда машинасозларга Хат билан мурожаат этиб, ичдан ёнар двигателларнинг ишлаш муддатини 2-3 баравар кўпайтиришга даъват этган эдилар. Партия ва ҳукумат чақириғига «лаббай» деб амалий иш билан жавоб бермоқдамиз. Дизелларнинг хизмат муддати 700 соат эди. 1963 йилдаёқ биз уларнинг хизмат муддатини 1500 соатга етказишга муваффақ бўлдик. 1965 йилда эса дизелларнинг 2000 соат нуқсонсиз ишлашига эришмоқчимиз.

Заводимиз чиқараётган машиналар фақат сифати билан эмас, арзонлиги билан ҳам донг таратсин. Ишчиларимиз ва мутахассисларимизнинг нияти шу. Яқинда корхонамиз «Т-62-1» дизелидан кўплаб ишлаб чиқара бошлади. Бу дизель ёқилғини жуда кам сарфлайди. Шунинг учун ҳам бу машинани ишлатаётган корхона йилига ўрта ҳисобда 418 минг сўм фойда кўради. Модернизацияланштирилган «Т-62-1» дизелининг вазни 110 килограмм енгиллаштирилган. Шунинг учун ҳам металлни кўплаб тежаётган корхона йилига 302941 сўм фойда кўрмоқда.

Завод конструкторлари дизеллар кўпроқ муддат хизмат қилсин деган мақсад билан бир қанча тадбирларни ишлаб чиқдилар. Ҳозир бу тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан, инженер-конструктор З. Ғиёсов ва ишчилардан В. Фомичев ва Б. Мелешко ўртоқлар айланиш регуляторининг янги конструкциясини синаб кўрмоқдалар.

Машиналаримиз бежирим, енгил ва арзон бўлиши керак. Бу соҳада бирмунча ишлар қилинди; анчагина кўнглимизга тугиб қўйган режаларимиз ҳам йўқ эмас. Шу кунларда айрим металл деталларни пластмасса деталлари билан алмаштириш тўғрисида бош қотиряпмиз. Жумладан, дизелларнинг ҳамда универсал юк ортиш машинаси — «ПУ-0,5»нинг бештадан деталини пластмассадан ясамоқчимиз.

Бир корхонада маҳсулот сифатини кўтариш иккинчи корхона ишига ҳам боғлиқлигини бир мисолда кўрсатиб ўтмоқчимиз. Тошкент резина-техника буюмлари заводи юбораётган маҳсулотлар бизни қаноатлантирмаяпти. Шунингдек, Тошкентдаги пластмасса буюмлари заводи ҳам буюртмаларимизни ўз вақтида бажармай, корхонамиз коллективини ранжитмоқда.

Заводимиз коллективи 1964 йилнинг 15 ноябрида йиллик планни муддатидан илгари бажарди. Меҳнат унумдорлигини ошириш плани ўтган йили 4,6 процент ошириб бажарилди. Маҳсулот таннархини арзонлаштириш топшириғини ҳам ортиғи билан адо этдик. Маҳсулот таннархининг арзонлашуви натижасида пландан ташқари 56 минг сўм маблағни тежаб қолдик. Корхонамиз муваффақиятларининг боиси шундаки, коммунистлар ҳар бир ишда авангард бўлмоқдалар. Улар бутун коллективни ўз орқаларидан эргаштириб бормоқдалар. Кейинги ўн йил ичида эришган ютуқларимиз ҳам шундан далолат бериб турибди. Шу даврда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 4,5 баравар кўпайди. Меҳнат унумдорлиги 2,5 марта кўтарилди. Дизель ва насосларнинг таннархи эса икки марта арзонлашди.

Ишчи ва инженер-техник ходимларимиз 1965 йил планини муваффақиятли бажариш учун актив кураш бошлаб юбордилар. Етти йиллик план ялпи маҳсулот ва унинг барча техника-иқтисодий кўрсаткичлари бўйича тўла бажарилишига ишончимиз комил.

И. РАҲИМОВ,
Андижон машинасозлик заводининг директори.

СИЗ суратда Навоий химия комбинати биринчи навбати комплекс цехлари қурилишида намуна кўрсатиб ишлаган электр пайвандчи Р. Томени кўриб турибсиз. У ҳозир комбинатнинг иккинчи навбатига қарашли цехлар қурилишида ишламоқда.

А. Тўраев фотоси.

Сўнгги соатда

ПАХТА ЭКИЛАДИГАН ЕРЛАРГА ИШЛОВ БЕРИШ МАСАЛАСИГА БАҒИШЛАНИБ, 12 ЯНВАРДА ТОШКЕНТДА ОЧИЛГАН КОНФЕРЕНЦИЯДА БАРЧА ПАХТАКОР РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ ОЛИМЛАРИ ҚАТНАШМОҚДА. БУТУНИТТИФОҚ ПАХТАЧИЛИК ИНСТИТУТИ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИЛМИЙ ТЕХНИКА ЖАМИЯТИ ЧАҚИРГАН БУ КЕНГАШДА СоюзНИХИ ДИРЕКТОРИ Н. М. МАННОНОВНИНГ КИРИШ НУТҚИДАН СЎНГ ДОКЛАДЛАР ТИНГЛАНА БОШЛАНДИ. КОНФЕРЕНЦИЯ БИР ҲАФТА ДАВОМ ЭТАДИ.

⊙ Тошкент ГРЭСида 150 минг киловатт қувватга эга бўлган учинчи турбогенератор монтаж қилина бошлади. Алексей Козловский бошлиқ илғор монтажчилар бригадаси агрегатнинг энг вазмин деталини — генератор статорини пойдевор устига ўрнатди.

Бинокорлар учинчи блокни муддатидан олдин ишга тушириш учун мусобақани кенг авж олдириб юбордилар. Энергетика гигантининг бунёдкорлари бу йил тўртинчи турбогенераторни ҳам ўрнатишлари керак. Ана шундан кейин ГРЭСнинг қуввати 600 минг киловаттга етади.

⊙ ДАВЛАТ КОМИССИЯСИ «ЮЛДУЗ» ФИРМАСИГА ҚАРАШЛИ ЯНГИ ТИКУВЧИЛИК ФАБРИКАСИНИ ИШГА ТУШИРИШ УЧУН ҚАБУЛ ҚИЛДИ. ЯНГИ КОРХОНАНИНГ УЧ ҚАВАТЛИ КОРПУСИ ҚИСҚА МУДДАТДА — БИР ЙИЛДА ҚУРИБ БИТКАЗИЛДИ. ЁРУҒ БИНОЛАРГА 190 ТА ТИКУВ МАШИНАСИ УРНАТИЛДИ.

БУ ЙИЛ ФИРМАНИНГ ЧИРЧИҚДАГИ ФИЛИАЛИДА ТУРТ ҚАВАТЛИ КОРПУС ҚУРИЛА БОШЛАНДИ.

⊙ Тошкент тўқимачилик комбинати 2-йигирув фабрикасининг мастер ёрдамчиси газетхон Э. Сайдалиев хабар қилади: 2- йигирув фабрикасининг пилта пиликлаш цехидаги эски машиналар «Таштекстильмаш» заводида тайёрланган «РТ-132-3» маркали машиналар билан алмаштирилди. Уларнинг монтажи тугалланиб, сўнгги синовдан ўтди.

ЯХОБ БЕРИНГ

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

Бу йилги шароитда тупроқда кўп нам тўплаш жуда муҳим аҳамиятга эга. Маълумки, чигитни бир текис ундириб олиш ва тўла гектар ҳосил қилиш учун тупроқнинг ҳайдалган қатламида ҳам, шунингдек ундан чуқурроқ қатламда ҳам етарли миқдорда нам бўлиши зарур.

Узбекистон ССР Гидрометереология хизмати бошқармасининг гидрометереология станцияси ходимлари томонидан республиканинг пахта далалари тупроғида ўтган йилнинг 28 декабригача бўлган нам ўлчаб кўрилганда, тупроқда нам йўқлиги маълум бўлди. Бу ҳолни мутлақо нормал деб бўлмайди. Шуни унутмаслик керакки, ондасонда ёғаётган ёғин тупроқдан буғланиб чиқиб кетаётган намнинг ўрнини боса олмайди. Шу сабабли яхоб бериб, ерда нам тўплаш сув камчил бўлиши кутилаётган бу йилги шароитда жуда муҳим роль ўйнайди.

Бундан ташқари, қишда ерга қуйиладиган сув бегона ўтларнинг йўқотилишига ёрдам беради, пахта далаларининг қишлоқ хўжалик зараркунандалари ва касалликлари билан зарарланишини камайтиради, ғўзани биринчи суғориш муддатини анча кейинроққа суриш, энг муҳими ҳатто баҳор кеч келиб, ҳаво совуқ бўлганда ҳам чигитни бир текис ва соғлом ундириб олиш имконини беради.

Узбекистон ССР Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигининг оператив маълумотлари шуни тақозо этадики, республикадаги барча колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассислари тупроқда нам тўплаш ва сақлаш соҳасида юз берган қийинчиликларни ҳисобга олишлари керак. Улар мавжуд барча имконият ва резервлардан фойдаланиб, иложи борича кўпроқ майдонга яхоб бериш, тупроқдаги намнинг миқдорини кўпайтириш чораларини кўришлари зарур.

Бу соҳада Андижон ва Сурхондарё областлари хўжаликларида дуруст иш қилиняпти, яхоб бериш уюшқоқлик билан олиб борилялти. Андижон областининг колхоз ва совхозларида ҳозирнинг ўзидаёқ 56 минг гектар, Сурхондарё областининг колхоз ва совхозларида эса 33,6 минг гектар ерга яхоб берилганлиги ана шу областларда тупроқда кўпроқ нам тўплашга яхши эътибор берилаётганлигининг далилидир.

Бироқ ҳамма ерда ҳам шундай қилиняпти, деб бўлмайди. Кўпчилик область, район ва хўжаликларнинг раҳбарлари яхобнинг аҳамиятига етарли баҳо бермаяптилар. Жумладан, Фарғона областида худди шундай қилиняпти. Ваҳолонки, бу областда кузда ва қишнинг ўтган даврида ҳаммадан кам ёғин ёққанлиги, тупроқда нам деярли йўқлиги ва бу ҳол чигитни ундириб олиш ҳамда ғўза парвариши даврида катта қийинчиликлар туғдириши мумкинлигига қарамай, энди атиги 17 минг гектар ерга яхоб берилган.

Самарқанд областида аҳвол бундан ҳам ёмон. Областда ҳозиргача ҳаммаси бўлиб уч минг гектар ерга яхоб берилган, холос. Буни қандай баҳолаш мумкин? Наҳотки бу ердаги хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислари, район, область ташкилотлари ҳосилдорликни оширувчи муҳим омиллардан бири бўлган нам тўплашга шундай масъулиятсизлик билан қарасалар!

Яхоб беришни, истисносиз, ҳамма ерда кенг йўлга қўйиш ва унинг суръатини кун сайин кучайтириб, ишнинг сифатли бажарилишига эришиш зарур.

В. КОВАЛЕНКО,
Ўзбекистон ССР Гидрометереология хизмати бошқармаси бўлимининг бошлиғи.

"КОСМОС-52,,

ТАСС ахбороти

1965 йил 11 январда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-52» учирилди.

Йўлдош ичига, ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программага мувофиқ, космик фазодаги тадқиқотларни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдош қуйидаги параметрлардаги орбитага чиқарилди:

бошланғич айланиш даври 89,5 минут;

Ер сатҳидан максимал узоқлашуви (апогейида) 304 километр;

Ер сатҳидан минимал узоқлашуви (перегейида) 205 километр;

орбитанинг экватор текислигига нисбатан оғиш бурчаги 65 градус.

Йўлдошда илмий аппаратлардан ташқари:

19,995 мегагерц частотада ишлайдиган радиопередатчик;

орбита элементларини аниқ ўлчайдиган радио система;

приборлар ва илмий аппаратларнинг иши ҳақидаги маълумотларни Ерга юбориб турадиган радиотелеметрик система бор.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган ахборотларни ишлаб чиқмоқда.

ТАШАББУСИНГИЗ УЧУН РАҲМАТ, ҒИЖДУВОНЛИКЛАР!

БУХОРО, 12 январь. (ЎзТАГ). Ғиждувон районидаги Энгельс номли колхознинг марказий қўрғонида иккита шинам бино қад кўтариб турибди. «Турмуш ва гигиена университетига марҳамат!» деган вивеска осиб қўйилган. Жамоатчилик асосида ишловчи бу ўқув муассасасининг ректори қишлоқ касалхонасининг врачи Ҳамид Раҳматов.

Биринчи уйда тўрт хона бор. Биринчиси болалар хонаси, унинг нарёғида ошхона, ётоқхона. Ригадан келтирилган мебель, телевизор, радиоприёмник кўзга ташланади.

Иккинчи уйда кирхона, тикувчилик устахонаси жиҳозланган. Бу ерда ёш уй бекалари кир ювиш ва тикиш машинасининг турли хиллари билан танишишлари, кийим тикишни, жун, ип газлама ва шойи буюмларни дазмоллашни ўрганишлари мумкин.

Яқинда барпо этилган бу университетга ўттиз колхозчи аёл қатнамоқда, булар — пахтакорлар, сут соғувчилар, механизаторлардир.

А. Н. КОСИГИННИНГ БУЮК БРИТАНИЯГА ВА Г. ВИЛЬСОННИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИГА ҚИЛАДИГАН САФАРИ ТЎҒРИСИДА

Буюк Британия бош министри Г. Вильсон Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигинга мактуб юбориб, уни Англия ҳукуматининг меҳмони сифатида 1965 йил кўкламида Буюк Британияга келишга таклиф этди. А. Н. Косигин Буюк Британия бош министрининг таклифини қабул қилди ва бу таклиф учун миннатдорчилик билдирди. Буюк Британияга бориш вақти тўғрисидаги масала дипломатик йўл билан келишиб олинади.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Буюк Британия бош министри Г. Вильсонга мактуб юбориб, уни Совет ҳукуматининг меҳмони сифатида 1965 йилда Совет Иттифоқига келишга таклиф этди. Буюк Британия бош министри А. Н. Косигиннинг таклифини қабул қилди ва бу таклиф учун миннатдорчилик билдирди. Жавоб сафарининг вақти тўғрисидаги масала кейинчалик келишиб олинади.

ТУРКМАНИСТОНДА МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРГА САЙЛОВ

АШХОБОД, 11 январь. (ТАСС). Туркманистон ССР меҳнаткашлар депутатлари район, шаҳар, қишлоқ ва посёлка Советларининг ваколат муддати тугаганлиги муносабати билан бугун Туркманистон ССР Олий Совети Президиуми шу советларга сайлов ўтказиш тўғрисида Фармон қабул қилди.

Сайлов 14 март якшанба кунига белгиланди.

Ҳосил офатига ўт очайлик

ЭНТОМОЛОГЛАР КЕНГАШИ

Ўтган ёзнинг серташвиш кунларини деҳқон асло унутмайди. Ҳа, июнь-июль ойларида ғўзалар қаддини ростлаб, мавж уриб ўсаётганида катта-катта майдонларга карадрина деган офат ёпирилди. Хоразм, Бухоро, Самарқанд ва бошқа бир қатор областларнинг, шунингдек Қорақалпоғистон АССРнинг айрим хўжаликларида ғўза ривожланишдан бирмунча орқада қолди. Хуллас, республика бўйича 741,5 минг гектар ғўзани карадрина босди. Баъзи жойларда ҳар бир квадрат метр майдонга бу ҳашарот икки юзталаб ёйилди.

Лекин пахтакорларимиз карадринага қарши зўр сабот ва матонат кўрсатиб кураш олиб бордилар. Бутун ишчи кучлари, техника воситалари, минерал ўғитлар ҳамда химиявий препаратлар ишга солинди. Олимларимиз, граждан-ҳаво флотининг баҳодир учувчилари ёрдамга келишди. Карадрина ҳамда шунга ўхшаш бошқа қишлоқ хўжалик зараркунандалари тез кунда қириб ташланди ва ўсишдан кейинда қолган ғўзалар олдинги ғўзаларга етказиб олинди. Ғўза қатор оралари агротехника қоидаларига мослаб парвариш қилинганлиги туфайли ҳашарот зиён етказган ҳосилнинг ўрни қопланди. Республикамиздаги областларнинг ҳаммаси ва Қорақалпоғистон Автоном республикаси давлатга пахта сотиш планларини муваффақиятли адо этдилар. Деҳқонларимиз техникага, совет фани мўъжизаларига таяниб, ўзларининг ҳар қандай ишга ҳам қодир эканликларини яна бир бор исбот этдилар.

Хўш, бу йил ҳам карадринанинг хавфи борми? Агар хавфи бўлса, унга қарши қандай тадбирларни амалга ошириш керак?

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида бўлиб ўтган республика кенгашида ана шу масала атрофлича муҳокама қилинди. «Ўсимликларни ҳимоя қилиш юзасидан 1964 йилдаги ишларнинг якуни ва 1965 йил ҳосилини зараркунандалардан, ҳар хил касалликлардан сақлаб қолиш соҳасидаги вазифалар» тўғрисида доклад қилган Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги ўсимликларни ҳимоя қилиш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари ўртоқ Ю. Б. Нестеров кенгаш қатнашчилари эътиборини етти йилликнинг охирги йилида амалга оширилиши лозим бўлган ишларга жалб этди.

Докладчи таъкидладики, 1925 йилдан буён ўтган давр ичида карадрина ўн икки марта тарқалди. Лекин ҳеч қачон 1964 йилдагидек хатарли бўлган эмас. Республикамиз пахтакорлари ана шу жиддий хавфнинг олдини олдилар, барча қишлоқ хўжалик зараркунандаларини қириб ташлаб, пахтадан юқори ҳосил етиштирилишига эришдилар.

Жойлардан олинган маълумотларга қараганда, бу йил ҳам карадринанинг айрим участкаларда тарқалиш хавфи бор. Биз ҳозирги диққат-эътиборимизни ана шу зарарли ҳашаротнинг кўпайишига йўл қўймасликка қаратмоғимиз керак. Бунинг учун химиявий препаратлардан оқилона фойдаланиш, экин экилиши лозим бўлган далаларнинг четини ҳайдаб, бегона ўтлардан тозалаб қўйишимиз лозим. Карадрина ҳамда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилининг душманлари бўлган кўсак қурти, ўргимчаккана каби зараркунандаларни батамом қириб ташлашимиз лозим.

Докладчи ва музокараларда сўзга чиққан нотиқлар ҳосил душмани ҳисобланган зараркунандаларга қарши шафқатсиз ўт очиш зарурлигини алоҳида таъкидлаб ўтдилар. Шу билан бирга улар минерал ўғитлардан, химиявий препаратлардан нотўғри фойдаланиш фактлари содир бўлаётганлигини айтдилар. Лоақал бир мисол: Қашқадарё областидаги Ғузор базасида 200 тонна ДДТ дусти очиқ ҳавода ётибди. Заҳарли химикатлар сақланадиган складнинг қулфи-калити шу склад қоровулининг ўн бир ёшлик ўғлига ишониб топшириб қўйилган. Бундай фактларни бошқа жойларда ҳам учратиш мумкин.

Граждан-ҳаво флоти химиявий ўғитлардан фойдаланиш бошқармасининг бошлиғи Р. В. Казакевич, ўсимликларни ҳимоя қилиш Фарғона область станциясининг директори С. С. Михалянц, ўсимликларни ҳимоя қилиш Каттақўрғон отрядининг бошлиғи Б. Машарипов, граждан-ҳаво флоти экипажининг командири В. С. Романкин ва бошқа ўртоқлар қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш соҳасида йўл қўйилаётган камчиликлар устида тўхталдилар.

— Карадринанинг тарқалиб келаётганлигини ўтган йил 28 апрель куни билдик, — деди ўсимликларни ҳимоя қилиш Каттақўрғон отрядининг бошлиғи ўртоқ Б. Машарипов, — Шундан кейин тегишли ташкилотларга маълум қилдик. Бу иш билан шуғулланувчи олимларимиз бир оз кечикдилар. Лекин пахтакорларимиз карадринага қарши бир тан, бир жон бўлиб курашдилар. Давлатимиз 30 тонна гексахлоран берди. 6 та самолёт ажратилди. Натижада Каттақўрғон, Иштихон, Хатирчи, Пахтакор, Нарпай зоналаридаги хўжаликларнинг ғўзаларини карадринадан халос қилдик. Ҳосилни сақлаб қолдик. Бу йил карадрина кўпайишининг олдини олиш учун катта тадбирларни амалга оширмоқдамиз.

Ўртоқ В. С. Романкин шу кунларда қишлоқ хўжалик авиациясидан қониқарсиз фойдаланилаётганлигини танқид қилди. Самолётларнинг учиши ва қўниши учун махсус майдончалар ҳозирланмаганлиги оқибатида Самарқанд областида бор-йўғи иккита самолёт билан далага минерал ўғит сепилмоқда. Бундай аҳвол Қашқадарё ва Сирдарё областларида ҳам ҳукм сурмоқда.

Кенгаш қатнашчилари қишлоқ хўжалик экинлари зараркунандаларига қарши курашни кучайтириш тадбирларини белгилаб олдилар.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Н. Ж. Худойбердиев қатнашди ва нутқ сўзлади.

С. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Советлар мамлакатида

ТАСС МУХБИРЛАРИНИНГ ХАБАРЛАРИ

Кремлнинг Катта саройида ҳар йил мамлакатнинг энг зўр арча байрами ўтказилади. Ҳар йил бахтли болалар шу арча атрофида давра олиб ўйин-кулгу қиладилар. Бу йил қишки каникул кунларида ҳам Кремль арчаси ранг-баранг чироқлар билан ярқираб турибди. Кремлдаги арча байрамида қирқ мингга яқин бола иштирок қилишди. Кремлдаги Тайницкий боғида ўтказиладиган арча байрамига таклиф қилинган мактаб ўқувчилари учун ҳам қувноқ ўйинлар, эрмак ва ҳазиллар, спорт мусобақалари тайёрланди.

Лужникидаги спорт саройида, Союзлар уйининг Колонна залида, мактаб клублари ва маданият саройларида ҳам каникул кунлари болаларнинг катта байрамлари ўтказилди. Шу байрамлар вақтида болалар хилма-хил ўйинларни ўтказдилар. Каникул кунларида мамлакатнинг кўп жойларидан бу ерга келган беш мингга яқин аълочи ўқувчини пойтахт меҳмондўстлик билан кутиб олди.

Волхов алюминий заводида донадор суперфосфат ишлаб чиқарадиган цехлар комплексини ишга тушириш тўғрисидаги актга давлат комитети қўл қўйди. Бундан қирқ йилча муқаддам В. И. Лениннинг кўрсатмасига биноан Совет Россиясидаги биринчи гидроэлектростанция қурилган бу шаҳарни бутун мамлакат билади. Шаҳарда совет рангли металлургиясининг тўнғичи бўлган алюминий заводи қад кўтарди. Ҳозир Волхов энг яхши ўғитлар етказиб берадиган химиклар шаҳрига айланмоқда.

МУРМАНСКДА БЕТОН ВА ШИШАДАН ҚУРИЛГАН ЖУДА КАТТА БИНОДА УНИВЕРСАЛ МАГАЗИН ОЧИЛДИ. ЗАПОЛЯРЬЕДА ЭНГ КАТТА УНИВЕРМАГ БЎЛГАН ВА «ПОЛЮС» ДЕБ НОМ БЕРИЛГАН БУ МАГАЗИННИНГ САВДО ЗАЛЛАРИДА ХАРИДОРЛАР УЧУН ТУРЛИ МОЛЛАР БОР.

Светлогорскда (Гомель области) сунъий тола заводининг биринчи навбатини фойдаланишга топшириш тўғрисидаги актга давлат комиссияси қўл қўйди. «Улкан химия»нинг Березина дарёси бўйида қурилган бу жуда катта заводи шина саноати учун ғоят мустаҳкам корд етказиб бериб туради.

Донбассдаги шахталарнинг энг кексаси бўлган бу юз йиллик «Кочегарка» шахтаси янги йилда навқирон бўлиб қолди: корхонани реконструкция қилиш ишлари тамомланди. Бу шахтада 740 метр чуқурликдан кўмир қазиб чиқарилар эди. Шахта реконструкция қилингандан кейин энди 1.200 метр чуқурликдаги кўмир қатламларини ҳам қазиб олишга йўл очилди.

Бундан 31 йил аввал Автоном республикага айлантирилган Мордовия Автоном областининг тузилганлигига якшанба куни 35 йил тўлди. Шу йиллар ичида Мордовиянинг ҳаётида катта-катта ўзгаришлар рўй берди. Мордовия Ўрта Поволжьенинг индустриал марказларидан бирига айланди. Бу Автоном республиканинг юксак даражада ривожланган машинасозлик, асбобсозлик, ёруғлиқ техникаси буюмлари ишлаб чиқариладиган ва қурилиш индустрияси корхоналари бор. Саранск заводининг ағдарма автомашиналари мамлакатимиздагина эмас, чет мамлакатлардаги янги қурилишларда ҳам ишлаб турибди. Ҳар йил мамлакат Мордовиядан чала ўтказгичли асбобларни, экскаваторларни, электр моторларини тобора кўпроқ олмоқда. Ҳозир Автоном республикада резина-техника буюмлари ишлаб чиқариладиган катта комбинат, цемент саноатининг янги гиганти ва бошқа корхоналар қурилмоқда. Саранскда ташкил этилган университетда 12 мингдан кўпроқ студент ўқимоқда. Республикадаги олий ўрта ўқув юртларида ҳаммаси бўлиб 30 мингга яқин йигит ва қиз ўқиб турибди.

Арманистон геологлари тоғ курорти бўлган Анкаван шаҳарчасининг атрофида жуда катта минерал сув ҳавзаси борлигини кашф қилдилар. Бу янги шифобахш сувнинг таркибида «Есентуки-17» деган ном билан машҳур бўлган минерал сув таркибидагига ўхшаш моддалар борлиги аниқланди. Пармаланган қудуқлардан ҳар секундда 25 мингга яқин иссиқ сув отилиб чиқмоқда. Геологлар топган бу сув манбаи курортни янада ривожлантириш учун катта аҳамиятга эга.

Толиш тоғларининг кейинги вақтларгача фақат кексалар хотирасидагина сақланиб келган қадимий куйлари Ленкоранда болалар хори ижро этган концертда янгради. Бу қадимий куйларни шаҳардаги биринчи мактаб ўқитувчиси Мирҳошим Толишли нотага ёзиб олган. Бу ўқитувчи ўзи туғилиб ўсган ўлканинг фольклорини 15 йилдан кўпроқ вақтдан бери ўрганмоқда. Кўпинча унинг шогирдлари ҳам ўзи билан бирга узоқ қишлоқларга куйларни тўплашга жўнаб кетмоқда. Лерик районининг узоқ тоғ орасидаги колхозларида 159 яшар Шерали Муслимов ва Озарбайжоннинг бошқа энг кекса кишилари яшайдиган жойларга борган Мирҳошим Толишли жуда кўп ашулаларни ёзиб келган. Меҳнатни тараннум этувчи, маросимларда куйланадиган ва ошиқона 50 дан кўпроқ бу қўшиқларнинг кўплари 200 йил ва ундан ҳам кўпроқ вақтдан бери куйланиб келмоқда. Ленкоранлик бу ўқитувчи толишликларнинг 300 дан кўпроқ мақол ва маталларини ҳам тўплаб ёзиб олган.

Якшанба куни Қирғизистон филармониясининг артистлари мамлакат бўйлаб катта гастролга жўнади. Бригада составида халқ чолғу асбоблари оркестри, ёшлар ва студентларнинг Москвадаги 6-жаҳон фестивалида мукофотланган қўбизчилар ансамбли, таниқли қирғиз ашулачилари ва созандалар бор. Улар ўзларининг биринчи концертларини Қозоғистоннинг қўриқ ерлар очилган хўжаликларида ўтказадилар. Сўнгра қирғиз қўбизи, темир қўбизи, чоор ва бошқа миллий музика асбоблари Уралда ва Татаристонда, Горкийда, Кировда, Архангельскда янграйди. Гастролнинг охирида Москвада катта концерт берилади.

Якшанба куни Хабаровск ўлкасида органик ўғитларни ташиб олишга бағишланган икки ойлик тугади. Совхозлар ва колхозларнинг далаларига беш минг тоннага яқин гўнг ва компостлар элтиб қўйилди. Бу эса ўтган йил шу вақтда ташиб олинганига қараганда анча кўп. 1965 йилда экинзорларга камида бир миллион тонна органик ўғитлар солишга қарор қилинди.

ОЛТИН ЗАДАЛАРИ ТОПИЛАДИГАН ҚУМЛАР ОРАСИДА 10-17 МЕТР ЧУҚУРЛИКДА КАЛТАШОХ БИЗОН ВА МАМОНТ СУЯКЛАРИ ТОПИЛДИ. КАЛТАШОХ БИЗОННИНГ ШОХЛАРИ, МАМОНТНИНГ ТИШИ, ЕНБОШ СУЯГИ ВА ҚОВУРҒАЛАРИ ШАРҚИ-ШИМОЛИЙ ГЕОЛОГИЯ БОШҚАРМАСИНИНГ МУЗЕЙИГА ТОПШИРИЛДИ.

КОММУНИСТИК МАДАНИЯТ УНИВЕРСИТЕТИ

Самарқанд шаҳрида жамоатчилик асосида ишлайдиган халқ университетлари 1961—1962 ўқув йилида ташкил топди. Дастлабки ойларда бир неча жойда университетлар ишлади. Илгариги соғлиқни сақлаш, хотин-қизлар, илмий-атеизм каби университетлар базасида ташкил топган халқ университетларининг иши бир қанча вақт кузатилиб, ўзига хос синовдан ўтказилди. Сўнгра шаҳар партия комитети уларнинг фаолиятини қайта кўриб чиқди. Шаҳар партия комитетининг бюроси халқ университетлари ишини умумлаштириб, Самарқанд шаҳар коммунистик маданият университетига айлантиришга қарор қилди.

Шаҳар партия комитети бошланғич партия ташкилотлари, шаҳар «Билим» жамияти, комсомол ва касаба союз ташкилотлари билан биргаликда факультетларда ўқиш машғулотлари ва лекцияларнинг ғоявий жиҳатдан юксак савияда ўтишини таъминлаш, тингловчиларга ҳар тарафлама чуқур билим бериш жараёнларини назорат қилиб бордилар. Баъзи бир факультетларда содир бўлган нуқсонларга ўз вақтида чек қўйилди. Тингловчилар орасида машғулот ва лекцияларга бўлган қизиқиш кучайтирилди. Ҳар бир машғулот ва лекциялардан кейин мароқли учрашувлар, кечалар ўтказиш ва ўқишнинг бошқа қулай методлари ва формалари кенг қўлланилди. Назарий лекциялар амалий тажриба билан бойитилди. Жойларда экскурсиялар, адабий конференция ва семинарлар уюштирилди.

Область газеталари қошида ташкил қилинган университетнинг журналистика факультети айниқса намунали ишламоқда. Бу факультетни ўтган ўқув йилида 48 киши битириб чиқди. «Ленин йўли» ва «Ленинский путь» область газеталарида практика ўтказган, ўтилган мавзуларни яхши ўзлаштирган ишчи Э. Ҳожиқурбонов, И. Абдураҳмонов каби ёшлар кўп тиражли газеталар ҳамда область ва республика матбуотида актив қатнашмоқдалар. Битириб чиққанлардан 8 киши жойларда мухбирлар постларининг раҳбари бўлиб ишлаяпти.

Медицина фанлари кандидати, Самарқанд медицина институтининг доценти А. Геворков раҳбарлик қилаётган санитария-гигиена факультетида машғулотлар планли ва системали ўтказиб борилмоқда. Малакали медицина илмий ходими А. Шевченконинг «Болалар гигиенаси», «Одам қанча йил яшаши мумкин?», доцент В. Фарҳодийнинг «Хотин-қизлар гигиенаси», «Медицина ва дин» деган темаларда ўқиган лекциялари мароқли ўтди. Факультетни 1962 йилда 50 киши ва 1964 йилда 38 киши битириб чиқди. Эндиликда шаҳардаги 11 та уй бошқармалари бўйича 100 киши ўқияпти. Буларнинг аксарияти хотин-қизлардан иборат.

Бу йил университетда янгидан маданий-маиший, ота-оналар факультетлари ташкил қилинди. Баъзи факультетларда бўлимлар очилди. Чунончи, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи Х. Юсупова раҳбарлик қилаётган ота-оналар факультетида 6 бўлим бўйича машғулотлар давом этмоқда. Бу ерда 37 ва 69-мактаблар ҳамда суперфосфат заводи қошидаги бўлимларга 287 киши тортилди. Буларда врачлар ва ўқитувчилар, олий ўқув юртларининг профессорлари, фан кандидатлари, илмий тадқиқот институтларининг ходимлари машғулот ўтказмоқдалар.

Тажриба шуни кўрсатяптики, халқ университетларини бирлаштириб, умумшаҳар университети тартибида факультетларга ажратиб машғулотлар ўтказиш амалда яхши натижа берди. Умум университет ва факультетларга оператив раҳбарлик қилиш имкони яратилди. Кенгаш аъзолари орасида ишлаш ва тез-тез маслаҳатлар ўтказиш осонлашди. Машғулотларнинг юқори савияда, мазмунли ўтиши таъминланди.

Ҳозирги вақтда шаҳар коммунистик маданият университетининг турли факультетларида мингдан зиёд тингловчи ўқияпти. Факультетларда навбатдаги машғулотлар турли оммавий ишлар — системали ўтказиб туриладиган музика лекторийлари, адабий ва музика кечалари, кинофильмлар кўрсатиш билан қўшиб олиб борилаётир.

Д. НОСИРОВА,

Самарқанд шаҳар партия комитети идеология бўлимининг мудири.

Тошкент пайпоқ-трикотаж фабрикасининг Ойниса Ғофурова раҳбарлик қилаётган бригадаси машина-ускуналар қувватидан самарали фойдаланиб, нуқул юқори сифатли маҳсулот тайёрлашга муваффақ бўлаётир. Суратда бригада аъзолари (чапдан ўнгга): Р. Пўлатова, Н. Содиқова, М. Абдуллаева, Д. Саъдуллаева, З. Набиева, М. Тўрабекова, О. Ғофурова (бригадир), З. Адҳамова, М. Зокирова, Н. Аҳмедова ўртоқлар.

А. Палехов фотоси.

ТУРМУШ МАДАНИЯТИ УЧУН

ЎЗБЕКИСТОН КП МК XIII ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИНГ ИЖРОСИНИ ТЕКШИРАМИЗ

Амударё дельтасида сўнгги уч йил ичида ўнта шоликорлик хўжалиги барпо этилди. Андижон областидан келган ўзаро текширув бригадаси яқинда шу совхозлардан бири — «Октябрь» совхозида бўлди. Бригада Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленумининг турмуш маданиятини оширишга доир қарорлари қандай бажарилаётганлигини текширди.

Бу ердаги қўриқчерликлар посёлкасини қорақалпоқ дўстлари билан бирга Андижон области ёшларининг вакиллари ҳам қурган эди. Шу посёлкани кўздан кечириш андижонликларда яхши таассурот қолдирди. Бу ерда газ ва электр билан таъминланган элликта икки квартирали уйлар қурилган. Яқин орада 140 ишчи яшайдиган ётоқхона очилади. Кўчалар ободонлаштирилмоқда, посёлкада магазинлар, касалхона, тикув устахонаси қурилган. Олма, нок ва бошқа мевали дарахтлар Қорақалпоғистоннинг қўриқ ерларида кўкка бўй чўзиб, мўл ҳосил бермоқда.

Мусобақадош область вакиллари қўриқчерликларга маиший хизмат кўрсатишдаги нуқсонларни ҳам аниқладилар. Умумий овқатланиш яхши йўлга қўйилган эмас, савдо-сотиқ ишларида камчиликлар бор. Қўриқликлар, клубимиз, кирхонамиз йўқ, деб зорланадилар. Хўжалик раҳбарлари бу камчиликни тугатишга ҳаракат қилмоқдалар. Чимбой районидаги партия ва совет ташкилотида бу ишда уларга катта ёрдам беришлари лозим.

Ўзаро текшириш бригадасининг аъзолари сиёсий-тарбиявий ишда камчиликлар борлигига совхоз коммунистларининг эътиборини жалб қилдилар. Улар, социалистик мусобақага раҳбарлик қилишда расмиятчиликка бутунлай хотима берилмаганлигини, жамоат ишларига ёшлар актив жалб қилинмаётганлигини кўрсатиб ўтишди.

* * *

Самарқанд областининг ўзаро текшириш бригадаси Ғузор районида маданий-оқартув ишлари қандай ташкил этилганлиги ва қишлоқ меҳнаткашларининг турмуши қандай аҳволда эканлиги билан танишиб чиқди.

Карл Маркс номли колхоздаги аҳвол бригада аъзоларига манзур бўлди. Бу ердаги клуб яхшилаб жиҳозланган. Клубда тез-тез лекция ва суҳбатлар ўтказилиб туради. Колхознинг бадиий ҳаваскорлари, район маданият уйи ва область музика-драма театрининг бадиий коллективлари концертлар қўйиб беради.

Фақат ўтган йилнинг ўзида колхозда иккита доимий кинотеатр, учта болалар боғчаси қурилди. Колхозчилар учун қурилаётган 67 та уй битай деб қолди, узоқ участкалардаги икки юздан кўп хўжалик электрлаштирилди.

Бироқ, кишини афсуслантирадиган бир қанча нуқсонлар ҳам аниқланди. Маданият ва турмуш халқ университетини вужудга келтириш иши чўзиб юборилди. Янги маданий-маиший муассасалар барпо этишга ажратилган маблағлардан суст фойдаланилмоқда.

Самарқандликлар «Деҳқонобод» совхозини бориб кўрганларида хўжалик раҳбарларининг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленуми қарорларини бажаришга эътиборсизлик билан қараётганлигига ажабландилар.

«Деҳқонобод» совхози — чорвадор хўжалик. Совхоздаги юзлаб кишилар узоқ участкаларда меҳнат қилмоқдалар. Лекин улар учун зарур маданий-маиший шароит яратиб берилмаган. Фермаларга газета ва журналлар камдан-кам элтиб берилади. Чорвадорлар қишлов бошланганидан бери бирорта лекторни кўрганлари йўқ. Совхознинг марказий қўрғонидаги кутубхонада жуда кўп адабиётлар бўлса ҳам, лекин бутун ўтган йили мобайнида ундан атиги олтмиш киши фойдаланган. Нега десангиз, кутубхона фақат кундуз кунлари очилиб, кечқурун, одамлар ишдан қайтиб келган вақтда эса, ёпиб қўйилади.

Райондаги «Ғузор» совхозида ва бошқа хўжаликларда ҳам шунга ўхшаш камчиликлар аниқланди. (ЎзТАГ).

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ КЕНГАШИДА

Совет мамлакатидаги заводларда ўтган йили саккиз миллион тоннадан кўпроқ пўлат қувурлар тайёрланди. Етти йилликнинг тугалловчи йилида пўлат қувурлар ишлаб чиқариш яна тўққиз процент ортади.

11 январда СССР Халқ хўжалиги кенгаши коллегиясида саноатнинг ана шу муҳим тармоғини янада ривожлантириш масаласи қараб чиқилди. Нефтчилар ва газ индустрияси ходимлари кўп миқдорда талаб этаётган бурама ўйиқли қувурлар ишлаб чиқариш планининг бажарилишини таъминлашга алоҳида эътибор берилди. Шу муносабат билан Озарбайжон заводининг ишлари алоҳида кўрсатиб ўтилди. Заводда бу йил шундай қувурларни ишлаб чиқариш 76 процент кўпаяди.

Грузия Халқ хўжалиги кенгаши қирқта махсус станокни бу корхонага 15 февралгача етказиб бериши лозим.

1965 — 1968 йилларда қувурлар ишлаб чиқаришни қарийб уч миллион тонна кўпайтириш мўлжалланади. Коллегия иттифоқдош республикалар ва иқтисодий районларнинг халқ хўжалиги кенгашларига қувур заводларининг қувватини ошириш билан боғлиқ бўлган ҳамма масалаларни оператив суратда ва техника жиҳатидан юксак савияда ҳал этишни топширди. (ТАСС).

ЗАМОН ТАЛАБИ

Илмий ишлар савиясини янада оширайлик

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Олий ўқув юртларида илмий-текшириш ишларини яна ҳам ривожлантириш тўғрисида»ги қарорида ижтимоий фанлар соҳасида ҳам муҳим проблемаларни ишлаб чиқишда олий ўқув юртларининг иштирокини янада кучайтириш зарурлиги алоҳида қайд қилинган. Республикада филология фанларининг тараққиёт йўлини ва ҳозирги ҳолатини анализ қилиш шуни кўрсатдики, бу соҳада республика олий мактаблари тилшунослик ва адабиётшунослик кафедраларининг хизмати катта. Эндиликда филология соҳасида практик жиҳатдан катта аҳамиятга эга бўлган ва актуал темалар ишланмоқда. Бундай темаларнинг ишланиши ҳозирги замон адабиётининг тараққиёт йўлларини ёритишга, олий мактабларда филология фанларини ўқитиш сифатини оширишга бевосита ёрдам беради.

Республика олий мактабларида ишлаётган филологлар бир қанча йирик монографиялар, олий мактаблар учун дарсликлар, қўлланмалар яратдилар. Буларга олий мактаблар томонидан нашр қилинган «Илмий ишлар» тўпламларида босилган мақолаларни ҳам қўшсак, олий мактабларда филология бўйича қилинаётган ишларнинг салмоғи яна ҳам яққол кўринади.

Координация ишларининг кучайиши натижасида илмий ишларни тартибга солиш, яна ҳам ривожлантириш соҳасида анчагина ишлар қилинди, параллелизм ҳодисалари бирмунча камайди. Масалан 1963 йили республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг филология секциясида республика бўйича 1963—70 йилларга мўлжалланган докторлик ва кандидатлик диссертацияларининг темалари қараб чиқилди. Текшириш натижасида ўндан ортиқ параллель тема ишланаётганлиги аниқланди, айрим темалар диссертация учун яроқсиз топилди, айрим темаларни торайтириш ёки кенгайтириш, баъзиларининг формулировкасини аниқлаш тавсия этилди. Бу ишлар диссертация устида ишлаётган ўртоқларга анча ёрдам берди.

Республика олий мактабларининг филология кафедралари томонидан 1963 йилда бажарилган илмий ишларнинг ҳисоботини ва 1964 йил планини қараб чиқиш шуни кўрсатдики, параллелизм ҳодисаси ҳали ҳам асосий камчиликлардан бири бўлиб келмоқда. Масалан, Тошкент, Наманган ва Бухоро педагогика институтларида «Ҳозирги замон ўзбек тилида сўз бирикмаси» темасида учта докторлик диссертацияси ёзилаётганлиги аниқланди. Муҳокама натижасида бу тема Наманган педагогика институтининг илмий ишлар планида қолдирилди. Филолог студентлар учун «Ўзбек тили лексикологияси» қўлланмаси Тошкент давлат университетида ҳам, Бухоро педагогика институтида ҳам тайёрланган. Бу иккала ишнинг тақдири конкурс йўли билан ҳал қилинадиган бўлди. «Ўзбек тили стилистикаси» қўлланмаси темаси устида Тошкент ва Самарқанд давлат университетларида параллель иш олиб борилаётгани аниқланди ва авторлар бир коллективга уюштирилди.

Юқоридаги фактлар шуни кўрсатадики, олий мактабларнинг филология кафедралари билан Ўзбекистон Фанлар академиясининг тил-адабиёт институти ўртасидаги ижодий алоқани кучайтириш зарур.

Шундай бўлса ҳам илмий ишларнинг координацияси, бизнинг фикримизча, Иттифоқ миқёсида олиб борилиши керак. Иттифоқ миқёсидаги координация рус филологияси ва ўзбек филологиясинигина эмас, шу билан бирга чет тилларни ҳам ўз ичига олиши керак. Баъзи актуал темалар (буларнинг кўпи катта практик аҳамиятга эга) ҳали ҳам илмий иш планларидан четда қолиб келмоқда. Ўзбек орфографиясининг илмий асослари, нутқ маданияти масалалари, орфоэпия нормалари, стилистика, таржима назарияси, совет даври ўзбек тили тараққиётининг қонуниятлари, ҳозирги ўзбек тилининг пунктуация қоидалари, илмий терминология масалалари темалари шулар жумласидандир. Бу билан, биринчидан, илмий ишларнинг филологиянинг турли тармоқлари бўйича уйғунлиги, ўзаро нисбати тартибга солинади; иккинчидан, кўп темаликка, бош проблемалар билан боғланмаган ҳар хил тасодифий темаларнинг кўпайиб кетишига чек қўйилади. Бундай темалар устида қунт билан ишлаб, тезроқ рўёбга чиқариш ўзбек тилшунослигини янада ривожлантириш йўлида катта қадам бўлур эди.

Олий мактаблар билан илмий текшириш институтлари ўртасидаги алоқаларнинг яна бир формаси илмий текшириш институтларининг планларидаги темаларни ишлаб чиқишга олий ўқув юртлари ўқитувчиларини ҳам жалб қилиш ва уларда махсус курслар ўқишга илмий текшириш институтларининг ходимларини ҳам жалб этишдан иборат.

Республика олий мактабларида филология бўйича махсус курслар кўп йиллардан бери ўқилади, лекин бундай курслар юзасидан ҳалигача қўлланма йўқ. Бу жиҳатдан Олий таълим министрлигининг биринчи тажриба сифатида «Ўзбек тилида сўз ясаш йўллари» ва «Ўзбек тили фразеологияси» темаларида иккита асар нашр этиш ҳақидаги қарори фойдали тадбирлардандир. Махсус курслар студентларнинг назарий билимларини чуқурлаштириш, уларни илмий ишга ўргатиш, илмий текшириш ишининг техникаси билан таништириш, студентларда шунга мойиллик уйғотиш жиҳатидан катта аҳамиятга эга.

Аспирантура орқали илмий ходимлар тайёрлашда анчагина камчиликлар бор. Аспирантларнинг кўпчилиги диссертацияни ўз вақтида ёқламаётир, уларнинг иши устидан контроль кучсиз, аспирантурага қабул вақтида кирувчиларнинг илмий ишга қобилияти етарли эътиборга олинмаётир. Кадрлар тайёрлашда талабга қараб иш тутиш керак.

Олий ўқув юртларида филология соҳасидаги илмий ишларни янада ривожлантириш учун қуйидаги тадбирларни амалга оширишни тавсия қиламиз:

Олий ўқув юртлари филология кафедралари билан Ўзбекистон Фанлар академияси тил-адабиёт институти ўртасидаги алоқани кучайтириш.

Илмий ишларнинг координациясини Иттифоқ миқёсида олиб бориш.

Ишланаётган илмий проблемаларнинг тематикасини, диссертациялар ва умуман илмий ишлар учун тавсия қилинадиган проблемаларнинг, темаларнинг рўйхатини мунтазам равишда эълон қилиб туриш.

Рус ва ўзбек тилларининг тўла қиёсий грамматикасини яратиш, шу илмий асосда рус тили ўқитиш методикасини яна ҳам мукаммаллаштириш, қиёсий грамматика бўйича кўпроқ кадрлар тайёрлаш.

Филология фанларининг ҳозирги аҳволини кўриб чиқиш вазифаларини белгилаб олиш, тажриба алмашиш мақсадида республика кенгаши ўтказиш. Бу тадбирлар ижтимоий фанларнинг таркибий қисми бўлган филология фанларини замонамиз талаби даражасига кўтаришда муҳим омил бўлишига аминмиз.

А. Ғ. ҒУЛОМОВ,

филология фанлари доктори, профессор.

ТАНҚИД ВА ТАҚРИЗ

„ЧИНИҚИШ"

РОМАНИ ҲАҚИДА

Қатор поэтик ва прозаик асарлари билан ўзбек совет адабиётининг ривожланишига салмоқли ҳисса қўшиб келаётган ёзувчи Мирмуҳсиннинг «Чиниқиш» романида ёш бўғинни инсон ва жамият бахт-саодати йўлида қилинадиган меҳнатга муҳаббат ва ҳурмат руҳида тарбиялаш ва чиниқтириш проблемаси қаламга олинган ва бадиий ҳал қилинган.

Автор романнинг бошланишида китобхонни ишёқмас, кишиларга фойдасиз жисмоний кучи билан керилувчи, сўқир ва олифта йигит Алижон билан таништиради, ундаги ярамас одатларнинг пайдо бўлиш сабабларини тасвирлайди. Чунончи Алижоннинг қора ниятли Бўрихўжа таъсирига берилиши, унинг Шамси ва ўз акаси Валижон билан тўқнашувлари жараёнида образ характерини гавдалантира боради. Воқеалар ривожида Бўрихўжанинг жаҳолат ва шумлик тўла ҳаёт тарихининг берилиши билан китобхонга ёш йигит Алижоннинг ҳаёт оқимида қалқиши ва якканланиб қолишининг сабаблари янада яққолроқ аён бўлади.

Ёшликдан Бўрихўжа таъсирида, «тарбияси»да бўлган Алижон ишёқмас, бетайин, маънавий ногирон бўлиб қолган. У ташқи қиёфаси кўркам, гавдаси йўғон, ягриндор, кифтлари тепадек кор йигит. Лекин бу салобатли жисмоний кўркамликнинг халқ, жамият учун заррача ҳам фойдаси йўқ. Унинг характерини, хулқ-атворини очкўз ва диндор шахс Бўрихўжа бузиб, онгини эса худбинлик, дағаллик, зарарли ақидалар билан заҳарлаб қўйган.

Соф виждонли Андрей Андреевич, Валижон, Шамси каби ишчилар Алижонни тўғри йўлга солишга ҳаракат қиладилар, у билан яқиндан жонли алоқа боғлашга, астойдил ғамхўрлик қилишга уринадилар. Лекин аввалда уларнинг интилишлари натижа бермайди. Чунки Алижоннинг диққат-эътиборини Бўрихўжа шунчалик қамраб олган эдики, у бошқа кишининг насиҳатини эшитишни истамас, «ота»сига бирон бошқа кишининг «тил тегизиш»ини раво кўрмас эди.

Характерлар кураши жараёнида эскиликни янгилик ҳаёт оқимидан суриб ташлайди. Алижондаги салбий хусусиятлар ўрнини аста-секин ижобий хусусиятлар эгаллай бошлайди. Совет кишиларига хос чин инсоний фазилатларни ўзида мужассамлантирган ижобий образлар — Андрей Андреевич, Валижон, Иван Кузмич, Шамси ва бошқалар Алижон қалбига йўл топишга, онгига таъсир ўтказишга муваффақ бўладилар.

Масалан, Андрей Андреевични олайлик. У ёшларга моддий мероснигина эмас, шу билан бирга жуда катта тажрибасини, коммунистик эътиқодини, жўшқин завқ-шавқини ва революцион ғайратини, мардлигини ва принципиаллигини, жамият бахт-саодати йўлидаги меҳнатга доим тайёрлигини ҳам топшираётган кекса авлоднинг вакилидир.

Романдаги Валижон образида ҳам Ватанимизнинг куч-қудрати ва шон-шуҳратини оширишга хизмат қилаётган илғор кишини кўрамиз. У Улуғ Ватан урушининг оғир йилларида заводда ғишт ташувчи бўлиб ишлайди, цемент қоради, немис-фашист босқинчиларига қарши мардонавор жанг қилади. Валижон кўп яхши кишилар қатори ҳаёт тажрибасига эга, ўз касбининг устаси, софдил коммунист. У металл эритувчи сифатида доимо янгилик сари интилади, изланади.

Валижон ўз укаси Алижоннинг дастлабки вақтлардаги кўнгилсиз хатти-ҳаракатларидан изтироб чекади, уни тузатиш йўлларини ахтаради, чинакам жонкуярлик ва меҳрибонлик қилишга уринади. Бўрихўжа «мурувват» кўрсатиб Алижонни «сердаромад жой» — мадрасага Абдулмажидхон аълам хизматларига олиб борганда, ўз қизи енгилтак Вазирахонни у билан мажбуран қовуштирмоқчи бўлганида Валижон бефарқ қараб турмайди. Ўзига ўхшаш софдил кишилар билан бу чиркин ҳаракатларнинг зарарли оқибатларини Алижонга тушунтиради, уни жиддий ўйлашга мажбур қилади.

Ёзувчи бу процессни пафос билан тасвирлайди. Шу жиҳатдан романдаги Холнисо хола образи ҳам диққатга сазовордир. У ўз ўғлини чинакам оналик меҳри билан севади, унинг келажак тақдири ҳақида астойдил ўйлайди. Лекин асарнинг кўп ўринларида, у Бўрихўжанинг макрига илиниб, Алижоннинг ёмон йўлга кириб кетишига сабаб бўлган ҳаракатлар ҳам қилади. Ижобий образлар билан Бўрихўжа ва унинг шериклари ўртасидаги Алижон учун олиб борилган кураш янгилик билан эскиликнинг олишуви тарзида намоён бўлади. Бўрихўжа бутун умри давомида паразитларча ҳаёт кечиради, бировнинг қистови билан бир марта ишга кириб, тезда яна ташлаб кетади. У акаси вафотидан кейин унинг боғ ва ҳовлисига, шахсий мулкига эга бўлиш учун Холнисога уйланади. Бўрихўжа руҳоний сифатида ҳам шунчалик пасткашки, ҳатто маҳалла кексаларидан бири қазо қилганда, унинг гўрковчисига берилган пулдан ҳам уриб қолади.

Ёзувчи характерлар кураши орқали ҳаётдан, курашдан четда қолган, лекин ҳаётбахш ва яшовчан кучлар ёрдамида чиниқиб борган қаҳрамоннинг йўлини ишонарли, ҳаёт ҳақиқатига мос қилиб ярата олган.

Юқоридаги ва бошқа шунга ўхшаш кўп ижобий фазилатлари билан бирга асарда баъзи нуқсонлар ҳам мавжуд. Чунончи бадиий асарнинг муваффақияти унда ижтимоий аҳамиятга эга бўлган проблемаларнинг қўйилиши, темасининг муҳимлиги билангина эмас, балки образларнинг тўлақонли пухта қилиб яратилиши, бадиийликнинг ёрқин бўлиши билан ҳам ўлчанади. «Чиниқиш» романида характерлар курашининг манбалари, майдони, воқеалар силсиласи бор. Лекин асар воқеалари қаҳрамонларнинг бемалол ҳаракат қилишларини баъзан чеклаб қўяди. Цех бошлиғи Иван Кузмич, Козим, Шамси каби образларни ҳар томонлама жонли, мукаммал чиққан образлар деб бўлмайди.

Асарда ёшлар ўртасидаги севги масалаларига ҳам ўрин берилган. Бироқ Алижонни қайта тарбиялаш ва чиниқтиришда муҳаббатнинг ҳаётбахш кучини, самарали таъсирини унчалик сезмаймиз.

Асарда ишчилар ҳаётини ёритишда ҳам, тасвирни бадиий-эстетик томондан зийнатлашда ҳам бирмунча чалалик, заифлик сезилади. Буларни эса романнинг янги нашрларида тузатса бўлади.

Р. ОРЗИБЕКОВ,

Филология фанлари кандидати.

Т. БОБОЕВ.

Қўқондаги Охунбобоев номидаги пайпоқ тикув фабрикаси Марғилон шаҳридаги 7-тикувчилик цехининг илғор ишчиси, коммунистик меҳнат зарбдори Кумушхон Пирматова кундалик ва ойлик топшириқларни доимо ошириб бажариб, ўз дугоналарига намуна бўлмоқда. Суратда: К. Пирматова.

Х. Мамадиев фотоси.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ • 2

13 ЯНВАРЬ, 1965 ЙИЛ
№ 9 (12.965).

СЎЗ—МАШЪАЛАЛАРГА

ЎҒИТ—КАТТА РЕЗЕРВ

Ҳ. СОИИББОЕВ,
Наманган районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Ер тўйса эл тўяди, дейди халқимиз. Кўп маҳсулот етиштиришни кўзлаган деҳқон ерни семиртиради. Тупроқда етарли миқдорда ўғит бўлса, ер толиқмайди. Колхозимиз аъзолари ерни тўйдиришга ҳамиша катта эътибор берадилар. Бу соҳада эса ҳамма жойда ҳам катта имкониятлар бор, албатта. Мен маҳаллий ўғит тўғрисида гапираётирман.

Маҳаллий ўғит — гўнг таркибида маълум миқдорда азот, фосфор ва ўсимликлар учун зарур бўлган бошқа озуқа моддалари бор. Гўнг таркибидаги азот айтарли кўп эмас. Шунинг учунми, баъзи жойларда маҳаллий ўғитдан фойдаланишга яхши эътибор берилмайди. Бундай қилиш катта хатодир.

Маҳаллий ўғитнинг бошқа хусусиятлари ҳам борки, деҳқонлар буни яхши билиб олишлари керак. Ундаги азот ва бошқа элементлар ерни ўғитга тўйдирса, умуман маҳаллий ўғит тупроқ структурасини яхшилайди. Биз буни тажрибада кўп синаб кўрганмиз. Ерга азотли ўғит солаверсангиз тупроқ қотиб қолади. Унга маҳаллий ўғит аралаштириб солинса, тупроқ кўпчиб туради. Бундай тупроқда нам ҳам кўпроқ сақланади.

Бундан ташқари маҳаллий ўғит тупроқни иситади. Гўнгдаги хас-хашаканларнинг чириши давомида тупроқ қизийди. Бинобарин, кўп маҳаллий ўғит солинган майдонлар барвақтроқ етилади.

Утган йили колхозимиз пахта тайёрлаш йиллик планини ошиғи билан адо этди. Дерезлик участкасида 761 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан, Қумқўрғон участкасида 805 гектар майдондан 30 центнердан, Марказий Фарғонанинг Бўз массивидаги участкамизда 710 гектар ерда 24 центнердан пахта етиштирилди. Шундай қилиб давлат омборига салкам 6700 тонна «оқ олтин» етказиб бердик.

Утган йилги ишимиз якунларига тўхталиб ўтаётганимга ҳам сабаб бор. Агар давлат томонидан бериладиган минерал ўғитларга кўз тикиб, маҳаллий ўғитдан фойдаланишга эътибор берилмаганда эди, бунчалик мўл ҳосил етиштириб бўлмасди. Маҳаллий ўғит ҳосилдорликни оширишда деҳқонлар қўлидаги энг катта резервлардан биридир.

Утган йили пахта далаларига 29 минг тонна гўнг солинди. Шундан 40 проценти компост қилиш учун ишлатилди. Ҳар гектар ерга ўртача 13 тоннадан маҳаллий ўғит солинди.

Чиритилмаган гўнгни ерга солишга мутлақо йўл қўймаймиз. Бундай гўнг ерни ифлослантиради — далани ўт босиб кетади. Чиритилган ўғитнинг эса экинга нафи тезроқ тегади.

Маҳаллий ўғитдан тўғри фойдаланган бригадалар арзон ва мўл ҳосил етиштирдилар. Масалан, Аҳад Абдуллаев бошлиқ 6-бригадани олиб кўрайлик. Бу бригада 1963 йилда ҳар гектар ерга 18,5 тоннадан маҳаллий ўғит солиб, 32 центнердан ҳосил олди. Утган йили эса бригада аъзолари ҳосилдорликни оширишнинг ана шу резервини ишга солишга жуда катта аҳамият бердилар. Ҳар гектарига 31 тоннадан гўнг солинди. Натижада ҳосилдорлик 4 центнер ошди. 1, 2, 3-бригадалар ҳам маҳаллий ва минерал ўғитлардан тўғри фойдаланиш орқали ҳосилдорликни оширдилар.

Лекин 15 ва 16-бригадаларда бунинг акси бўлди. Ҳар икки бригада етарли миқдорда ўғит жамғармади. Ғўза фақат минерал ўғитлар билан озиқлантирилди. Натижада ҳосилдорлик камайди. 15-бригада 1963 йилги 31 центнер ўрнига 24 центнердан, 16-бригада эса 22 центнердан ҳосил кўтарди.

Колхозчилар агрохимия асосларини, минерал ўғитни сақлаш ва ундан тўғри фойдаланиш йўлларини ўргандилар. Эндиликда колхозчилар ўғитнинг бир ҳовучини ҳам исроф қилмасликка,ноўрин ишлатмасликка ҳаракат қилмоқдалар.

Маҳаллий ўғит тайёрлаш қишин-ёзин давом этади. Ҳозир 15 та автомашина, 30 автокачка гўнг ташишда тўхтовсиз ишлаб турибди. Шофёрлардан Хўжамберди Худойбердиев, Ҳамид Мирзааҳмедов, Абдулла Қодиров ва бошқа ўртоқлар далага гўнг ташиб чиқаришда кунлик нормани 1,5-2 ҳисса бажармоқдалар. Ҳозиргача далалардаги махсус тайёрланган чуқурларга 10 минг тонна маҳаллий ўғит ташиб чиқарилди. Яна камида 20 минг тонна маҳаллий ўғит жамғарамиз. Давлат томонидан берилаётган минерал ўғитлар ҳам пешма-пеш ташиб олиняпти.

Маҳаллий ўғитни сақлашда ҳам сақлаш бор. Баъзи хўжаликларда гўнгни дала четларига тўкиб кетишаверади. Оқибатда ўғит ўз кучини йўқотади. Яхшиси гўнгни қиш бўйи чиритиш керак. Ана шундай қилинса, ўғитдаги ҳашаротлар тухуми қирилади, ўтларнинг уруғи чириб кетади.

Биз маҳаллий ўғитнинг асосий қисмини шудгорлаш олдидан соламиз. Ҳамма майдонни ўғитлаб, сифатли шудгорлаб қўйдик. Ҳар гектар ерга ҳайдаш олдидан 6-7 тоннадан маҳаллий ўғит, 400-500 килограммдан минерал ўғит солдик.

Колхозчиларимиз етти йилликнинг охирги йилида зўр ғайрат билан ишга киришдилар. Колхоз правлениеси ва партия комитети асосий диққат-эътиборни янги ҳосилга мустаҳкам замин яратишга, кўкламги экиш ишларига пухта тайёргарлик кўришга қаратган. Марказий Фарғона ерларидаги участкада 400 гектар ернинг шўри ювилди. Янгидан 100 гектар ерни ўзлаштириб ишга солмоқчимиз. Ҳозир бульдозер ва скреперлар янги ер очишда ишлатилмоқда.

Шунингдек колхоз устахонасида ҳам иш қизғин. Механизаторлар баҳорни шайланиб кутиб олиш учун ремонт ишларини жадал давом эттирмоқдалар. Ҳозиргача 14 та ҳайдов трактори, 32 та чопиқ трактори, 8 та транспорт трактори, 16 та сеялка ремонтдан чиқарилди. Ремонт қанчалик сифатли ўтказилса, баҳорда ишларимиз шунчалик муваффақиятли бўлади. Шу сабабли механизаторлар, айниқса Ёқуб Нурмирзаев, Ёқуб Дадахонов, Ҳошим Абдураҳимов, Абдусаттор Отабоев, пайвандчи Мухтор Аҳмедов ўртоқлар ремонт сифатига алоҳида аҳамият бермоқдалар.

Қиш бекорчилик эмас. Далаларда, устахоналарда, фермаларда иш қизғин. Колхозчилар агрозоотехника тўгаранларида ўз билимларини оширмоқдалар. Улар хўжалик йили якунини анализ қилмоқдалар, илғорлар тажрибасини ўрганаётирлар.

Колхозимиз аъзолари мавжуд резервлардан тўла фойдаланиш йўли билан етти йилликнинг охирги йилида янада улкан марраларни эгаллайдилар.

„СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ“ оммавий ишлар ва хатлар бўлимида

«Совет Ўзбекистони» газета редакцияси кеча республикамиз шаҳар ва қишлоқларидан 78 хат олди. Хатларнинг ҳаммаси бўлимларга чиқарилди. Қуйида шу хатлардан айримларини ўқийсиз:

КОНВЕРТЛАРНИ ОЧГАНДА

ҲАЁТГА ЙЎЛЛАНМА

Куйбишев номидаги Самарқанд қишлоқ хўжалик институтини муваффақиятли тамомлаган 75 йигит ва қиз ишлаш учун «Голодностепстрой»га қарашли янги совхозлар, Қозоғистон ва Туркманистондаги хўжаликларга жўнаб кетишди.

Н. РАҲМАТОВ.

ДОҲИЙГА ҲАЙКАЛ

Охунбобоев районидаги Карл Маркс номли колхоз қишлоғи бош план асосида қайта қурилиб, обод қилинмоқда. Яқинда қишлоқнинг кўркам ва гулзор жойига Карл Маркс ҳайкали ўрнатилди.

М. СОДИҚОВ,
А. ХУЖАЕВ,

ХЎРАНДАЛАР УЧУН

Иштихон район матлубот жамияти меҳнаткашларга маиший хизмат кўрсатишни тобора яхшиламоқда. Яқинда Иштихон посёлкасида 60 ўринли янги ошхона ишга туширилди. Бу ерда ярим фабрикат таомлар ҳам сотилади.

У. САИДОВ.

ОНАЛАР МАМНУН

Қўқон шаҳрининг Мир кўчасида 280 болага мўлжалланган боғча ва ясли биноси қуриб битказилди. Бу болалар муассасасида кичкинтойларнинг қувноқ дам олишлари учун ҳамма нарса муҳайё.

М. СУЛТОНОВ.

ЁШЛАР ЙИҒИНИ

Тошкент шаҳар Ленин район комсомол ёшларининг Ленин комсомоли тузилганига 45 йил тўлишига бағишланган йиғилиши бўлди. Район комсомол комитетининг секретари З. Кораблёва шу ҳақда доклад қилди. Йиғилиш охирида меҳнат новаторларига мукофотлар топширилди.

А. РАҲИМОВ.

ЎГАЙ ҚИШЛОҚ

Майманоқни ўгай қишлоқ деб аташади. Бу гапда жон бор. Қишлоқда мингга яқин аҳоли истиқомат қилади. Аммо бу ерда кинотеатр биноси, дурустроқ медицина муассасаси йўқ. Бундан 12 йил муқаддам клуб биноси қурила бошлаган эди. Афсуски, шу вақтга қадар бу «туя гўшти еган» бинонинг томи ёпилгани йўқ. Қурилишга келтирилган тахта-ёғочлар талон-торож қилиб юборилди. Косон район ижроия комитети раҳбарлари Майманоқда ошхона, чойхона ва бошқа савдо шохобчалари қуриш ҳақида кўп ваъда бердилар. Лекин ҳозирча бирор амалий иш қилинмади. Янги йўл чиқариш, дарахт ўтқазиш ишлари ҳам ўлда-жўлда қолаётир. Қишлоғимиз қачонгача ўгайланади?

М. ҚУРБОНОВ.

ВАЪДАСИ ЁЛҒОН

Иштихон районидаги «Коммунист» колхозининг раиси ўртоқ Эшмуродов колхоз қишлоғини ободонлаштириш тўғрисида жуда кўп ваъдалар беради-ю, аммо ваъдасига вафо қилмайди. Масалан, колхознинг Турибозор ва Янгиҳаёт қишлоқларини электрлаштириш тўғрисида уч-тўрт йилдан буён гапирилади, қарорлар қабул қилинади, маблағ ажратилади. Бир кезларда ҳатто симёғочлар ҳам ташиб келтирилган эди. Лекин шу вақтга қадар бирорта хонадонда электр чироғи ёнган эмас. Биз бу ҳақда район ижроия комитетига ҳам кўп мурожаат қилдик. Нима учундир у ердаги раҳбар ўртоқлар колхозчиларнинг овозига қулоқ солишни ўзларига эп кўрмаётирлар.

Т. ҚОСИМОВ,
Х. ОРИПОВ.

* * *

Қўқон шаҳридан хат йўллаган ўртоқ Фаттоҳов шаҳарда жамоатчилик асосида ишлайдиган юридик консультация ташкил этилганини хабар қилади. Қўрғонтепалик Т. Галиевнинг ахборотида Тельман номли колхознинг Ш. Исмоилов бошлиқ бригадаси аъзолари гектаридан салкам 40 центнердан ҳосил олиб, катта даромад олгани ҳақида гап боради.

Айрим колхозларнинг раҳбарлари қишлоқларни электрлаштиришга етарли эътибор бермаётир. К. Раҳмоновнинг таъкидлашича, Пайариқ районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг анчагина хонадонлари ҳалигача электрлаштирилмаган. Радиолаштириш ўлда-жўлда. Шу мақсад учун ажратилган маблағ совуриб юборилди.

Фарғона шаҳри ва Тўрақўрғон районидаги магазинларда электр лампочкалари йўқлигини О. Ҳакимов ва С. Турғонов ўртоқлар ёзишган.

Б. Чўттибоев, Д. Раҳимов, Ф. Хамидулин, Р. Раҳмонов, К. Иброҳимовлар йўллаган хат-хабарлар маданий-маиший темаларга бағишланган.

ЎРТА ОСИЁ РЕСПУБЛИКАЛАРИДА

ҚАРДОШ ТОЖИКИСТОНДА

ТОЖИКИСТОН ТЕЛЕГРАФ АГЕНТЛИГИ МУХБИРЛАРИНИНГ ХАБАРЛАРИ

«ҲОСИЛ БАЙРАМИ»

Республикада ҳосил байрами тугади. Бу байрамда ўтган йил мамлакатга энг кўп — 546 минг тонна пахта берган пахтакорлар, механизаторлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари қатнашди.

Тоғлиқ ўлка водийларида дала меҳнаткашларининг оммавий йиғилишлари бўлиб ўтди. Бу йиғилишларда илғорларга Тожикистон Компартияси Марказий Комитети, Тожикистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг Кизил байроқлари, мукофотлар топширилди. Маданият уйларида ва клубларда халқ театрларининг артистлари дала меҳнаткашларига концертлар қўйиб беришди. Шу кунларда байрам қатнашчилари «Бузкаши» миллий чавандозлик мусобақаларини ва халқ полвонларининг курашларини томоша қилдилар.

ДУШАНБА — 1965 ЙИЛДА

Етти йилликнинг тугалловчи йилида Тожикистон пойтахтини ривожлантириш плани қабул қилинди. 300 минг аҳолиси бўлган Душанба шаҳрининг саноатини, шаҳар хўжалигини янада ўстириш, аҳолига маданий ва маиший хизмат кўрсатишни тағин ҳам ривожлантириш учун 1965 йил янги истиқболлар очиб беради. Саноат маҳсулоти ўтган йилдагига қараганда 18.2 процент кўп ишлаб чиқарилади. Электр энергия ҳосил қилиш 33 процент чамаси кўпайтирилади.

1965 йилда жуда кўп янги уйлар қурилади. Меҳнаткашлар 75 минг квадрат метрдан кўпроқ янги уй-жойлар оладилар.

СОВЕТ КИШИСИ УЧУН

Республиканинг савдо шохобчалари янги йилда кийим-кечак, пойафзалнинг 250 тадан кўпроқ янги нусхалари ва моделларини олиб, савдо қилишга киришадилар. Газламаларнинг хиллари кўпайтирилади.

Тожикистон Халқ хўжалиги кенгаши енгил саноат бошқармаси бошлиғининг ўринбосари З. С. Ҳусаинова айтдики, юқори сифатли ва арзон лавсан аралаш газламалардан тикилган кийимларни ишлаб чиқариш анча кўпайтирилганлиги бу йилнинг яхши хусусиятларидан биридир.

«Гулистон» фирмаси миллий кийимларни, жумладан хотинлар кўп талаб қилаётган кўйлакларни ишлаб чиқаришни кенгайтиради. Бу кўйлаклар, асосан Ленинобод шойи комбинатида тўқилган газламалардан тикилади.

Болалар учун кийимлар ва пойафзал ишлаб чиқариш 25 процентдан зиёдроқ кўпайтирилади.

ТОҒЛИ ЎЛКА АҲОЛИСИ ГАЗДАН КЕНГ ФОЙДАЛАНДИ

ТОЖИКИСТОН ПОЙТАХТИДА ДАСТЛАБКИ 460 КВАРТИРА ТАБИИЙ ГАЗДАН ФОЙДАЛАНАДИГАН БЎЛИБ ҚОЛДИ. ДУШАНБА ШАҲРИНИНГ АҲОЛИСИГА БУ АРЗОН ЁҚИЛҒИ ТОЖИКИСТОН ЖАНУБИДАГИ ҚИЗИЛТУМШУҚ ГАЗ МАНБАИДАН ГАЗ ҚУВУРИ ОРҚАЛИ КЕЛТИРИЛДИ.

ЯҚИН КУНЛАРДА ЯНА БИР ЯРИМ МИНГ КВАРТИРА ТАБИИЙ ГАЗ БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИ. БУ ЙИЛ ШАҲАРДА ҲАММАСИ БЎЛИБ 5 МИНГТА КВАРТИРАГА ГАЗ КИРИТИЛАДИ.

ДУШАНБА ШАҲРИ БИЛАН БИР ҚАТОРДА ЛЕНИНОБОДДА ВА ШИМОЛИЙ ТОЖИКИСТОННИНГ БОШҚА ШАҲАРЛАРИДА ҲАМ ГАЗ ҚУВУРИ ШОХОБЧАЛАРИ ҚУРИЛМОҚДА. БУ ШАҲАРЛАР ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ГАЗЛИ МАНБАИДАН ГАЗ ОЛА БОШЛАДИ.

ФЕРМАЛАРДА

ШЎРЧИ. Охунбобоев номли колхозининг зоотехник Омон Хўжаев мудирлик қилаётган 2-сут-товар фермасида молларни қишдан семиз олиб чиқиш ва сут етиштиришни камайтирмаслик учун барча имкониятлардан фойдаланиляпти. Ем-хашак етарли жамғарилган. Молбоқарлар дағал хашак ва похолни майдалаб, буғлаб сўнгра молларга бермоқдалар.

Р. Абдураҳмонов.

ҒИЖДУВОН. «Коммунизм» колхозида «арча» типидаги сут соғиш аппарати ўрнатилиши натижасида сут таннархи ҳам арзонлашди. Бу ерда бир центнер сут етиштиришга 4 сўм сарфланмоқда. Ўртоқ Мусаллама Муқимова 76 бош сигирни машинада соғяпти. У топширган сутнинг таннархи 2 сўм 87 тийинга тушмоқда. Колхоз сут соғишни механизациялаш туфайли 6 минг сўмдан ортиқ маблағни тежаб қолди.

И. Омонов.

ҲАЗОРАСП. «Победа» колхозининг пешқадам сут соғувчиси Дунди Назарова ўтган йилни ҳар сигирдан 2200 килограммдан сут олиш билан якунлади. Ўртоқ Назарова сигирларни яхши парвариш қилиш туфайли кўплаб сут олишга эришаётир.

К. Раҳимов.

НУРОТА. «Қизилча» совхози чорвадорлари қиш совуғида бирорта ҳам қўйни нобуд қилмаслик учун қишловга зўр тайёргарлик билан киришдилар. 7400 тоннадан зиёд дағал хашак қўйларга бериш учун олдиндан майдалаб қўйилди. Турсуной Авезова, Сиддиқ Бектошев каби илғор чўпонлар қишловни намунали ўтказиш ва ҳар юз бош совлиқдан 180 тадан қўзи олишга аҳд қилдилар.

М. Раҳматов.

ҚЎНҒИРОТ. Шу кунларда «Равшан» совхози чорвадорларининг бутун диққат эътибори қишловни кўнгилдагидек ўтказишга қаратилган. Улар пландаги 810 тонна ўрнига 1400 тонна силос, кўплаб дағал хашак жамғарган эдилар.

Т. Қурбонбоев.

Серқуёш республикамизнинг шаҳар ва қишлоқларида ҳар йили кўплаб муҳташам бинолар қад кўтариб, унинг ҳуснига ҳусн қўшмоқда. Бунда Ўзбекистон Давлат лойиҳалаш институти инженерларининг ҳам ҳиссалари каттадир. Сиз суратда Янгийўл ва Андижон шаҳарларида қуриладиган мактаб, шифохона лойиҳаси устида ишлаётган лойиҳачи инженерлардан А. Филонова ва Ҳ. Ҳусанова ўртоқларни кўриб турибсиз.

А. Тўраев фотоси.

ПУХТА ТАРАДДУД

Калинин районидаги «Коммунизм» колхозининг меҳнатсевар аъзолари етти йилликнинг олтинчи йилини яхши кўрсаткичлар билан якунладилар. Улар ёз бўйи фидокорона меҳнат қилиб, 12 минг тонна сабзавот етиштирдилар, давлатга пландаги 300 тонна ўрнига 360 тонна сут сотдилар. Чорва моллар учун 1.200 тонна дағал хашак тайёрладилар, 2.400 тонна силос бостирдилар.

Колхоз аъзоларининг 1965 йилги режалари янада улкан. Колхоз бу йил 14 минг тонна сабзавот, кўп миқдорда мева, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиради. Сабзавотдан мўл ҳосил етиштиришга ҳозирдан пухта замин ҳозирланмоқда. 750 гектар экин майдони юқори сифатли шудгор қилиб қўйилди. 200 гектар боғ чуқур ҳайдалиб, суғориляпти.

Колхозда ишга яроқли ҳамма куч қишки тадбирларни амалга оширишга сафарбар этилган. Ҳозиргача 10 минг метр узунликдаги ариқ-зовурлар тозаланди. Далага кўп миқдорда маҳаллий ўғит ташиб чиқарилмоқда. Экин майдонлари текисланяпти. Бу ишда грейдерлардан самарали фойдаланилаётир.

Р. МУҲСИМОВА.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«ИЧИШНИ ТАШЛАМАСА УЙГА БОРМАЙМАН...»

«Совет Ўзбекистони» газетасининг ўтган йил 276-сонида ахлоқ темаси рубрикаси остида босилган юқоридаги сарлавҳали мақолада Юқори Чирчиқ районидаги «Ўзбекистон» колхозининг аъзоси Малик Ойнақулов спиртли ичимликлар ичиб, оила аъзоларини хўрлаётгани қаттиқ танқид қилинган эди. Шу муносабат билан колхоз партия комитетининг секретари ўртоқ Утебоев редакцияга қуйидагиларни хабар қилди.

Танқидий мақола колхоз правлениеси ва партия комитетининг кенгайтирилган мажлисида район партия комитети ва район совети ижроия комитети вакиллари иштирокида муҳокама қилиниб, унда келтирилган фактлар мутлақо тўғри деб топилди. М. Ойнақулов қилмишларига тўла иқрор бўлди, жамоатчиликдан узр сўради. У спиртли ичимликлар ичмаслик, оила аъзолари билан яхши муносабатда бўлиш, фарзандлари Асқар, Фаридани тарбиялашга, армиядаги фарзанди Дамир билан хат орқали муттасил алоқа қилишга сўз берди. Партия комитети колхозчилар орасида оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишларни яхшилашга қаратилган тадбирлар белгилади.

С. МИЛИН, Т. ФЕТИСОВ.

„КОРО“ МОСКВАНИ ЧАҚИРАДИ

Бу йил бутун дунё фашизм тор-мор қилинган куннинг 20 йиллигини нишонлайди. Қуйида Улуғ Ватан уруши йилномасидаги шу пайтгача маълум бўлмаган яна бир саҳифа ҳақида ҳикоя қилинади.

ШАРҚИЙ Пруссиянинг бир чеккасида жойлашган Кранц шаҳри осуда уйқуда. Икки ҳафтадан буён давом этаётган уруш, танклар шовқини, бомбаларнинг портлаши, Украина, Белоруссия, Болтиқ бўйини ларзага солаётган мудҳиш даҳшат гўё бу ерларга етиб келмагандек туйилади. Лекин уруш кўзга кўринмаган ҳолда бу ерларга ҳам аллақачонлар етиб келган эди. Немис-ҳарбий разведкаси — абвернинг радио тўлқинларни ушловчи пости Кранцда жойлашган.

Олифта ефрейтор оператор стулида навбатчилик қилиб ўтирибди. Уни уйқу босган. Қўрғошиндек оғирлашган киприкларини зўр-базўр пир-пиратиб, кўзини очмоқчи бўлади. Ефрейтор одатдагича верньерни бураб, ўз диапазонини эшитарди. Шу пайт радистнинг қулоғига морзе аппаратининг паст товуши чалинди. Бирдан уйқуси қочган оператор шошиб-пишиб номаълум передатчик (радио тўлқинларини фазога тарқатувчи асбоб) тўлқинларини қидира бошлади.

— Эй, Ганц, — ефрейтор мудраб ўтирган шеригига қичқирди. — Қандайдир бир янги товуш эшитиляпти... Ун-у, етти юзни текшириб кўр-чи...

Орадан бир неча секунд ўтгач:

— Тўғри, — деди Ганц, — эфирда бегона товуш бор. Навбатчи офицерни тез чақир.

Бўсағада ширин уйқудан уйғотишгани учун норози бўлган офицернинг башараси кўринганда передатчик ўз ишини тамомлаган эди. Операторлардан маълумотларни эшитган лейтенантнинг афти буришди: бу анқовлар тахминан бўлса-да, координатни аниқлаб олишмабди! Қуриб кеткур бу ҳодиса у навбатчилик қилаётган пайтда содир бўлганини қаранг-а! Энди у рапорт ёзишга, пост бошлиғи — гауптманнинг заҳарханда кинояларини эшитишга мажбур.

Ҳа, воқеалар худди лейтенант тахмин қилгандек ривожланаверди. Гауптман унинг пўстагини қоқиб, сўроқ қилди, эфирда янги радиостанция тўлқини пайдо бўлганини қўмондонликка билдирди. Бошлиқнинг буйруғи жуда қисқа эди: янги передатчикнинг жойи аниқлансин!

Уша кун тунда махфий рациянинг овозини Шарқий Германияда жойлашган абвер постларининг ҳаммаси тинглади. Эшиттириш бир минутдан ҳам оз вақт давом этганига қарамай операторлар радиостанция Берлин атрофидаги районларда жойлашганини аниқлаб олишди. Шу пайт яна бир муҳим нарса аниқланди: эшиттириш тамом бўлиши ҳамоно радиостанция ахборот Москвадан... берилганлиги тўғрисида «квитанция» олди!

ЭРТАЛАБ абвер радио тўлқинлари тутиш постларининг бошлиғи генерал Тиле кабинетига кирганда, адьютант унга устига «Жуда шошилинч. Қатъиян махфий» сўзлари ёзилган қоғозларни берди. Маълумотларни кўриб чиққан Тиле дарҳол абвернинг хўжайини — Тирпицуфердаги 74/76 номерли тўрт қаватли қоронғироқ бинода турадиган Вильгельм Канариснинг олдига борди.

Қуруқликдаги қўшинлар адмирали Германиянинг қоқ юрагида рус разведкасининг жойлашгани қандай таҳликалар туғдиришини дарҳол сезди. Россия билан уруш бошлашдан бир неча кун олдин бўлган йиғилишлардан бирида у, рейх территориясида совет разведкаси мутлақо иш олиб бора олмайди, деб Гитлерга сўз берган эди. Томдан-тараша тушгандек тўсатдан бу воқеанинг содир бўлиши!.. Аммо Канарис ўзини совуққонликка олиб, ҳаяжонини сездирмади. Юмшоқ курсига бемалол ўтирганча Тиленинг сўзларини диққат билан тинглади.

— А-ҳа, ҳа, — Канарис бармоғи билан столни чертиб Тиленинг сўзларини бўлди.— Сизга генерал, беш кун муҳлат бераман. Нима қилсангиз қилинг, ерданми, осмонданми, менга ўша станциянинг аниқ координатини топиб берасиз.

БЕРЛИНДА рус разведкачилари иш олиб бораётганликлари тўғрисидаги хабар Гитлернинг қулоғига қандай етганлигини айтиш ҳозирча қийин. Бу воқеадан хабардор бўлган фюрернинг жиғи-бийрони чиқди. Зудлик билан империя канцеляриясига чақирилган адмирал Вильгельм Канарис ва СС обергруппенфюрери Рейнгард Гейдрих Гитлернинг бақиришидан тирноғидан-сочигача терлаб-пишиб ўтиришарди. Гитлер оғзидан тупук сочиб бақириб, муштларини ўйнатиб, кабинетнинг у бурчидан бу бурчига тез-тез йўргаларди.

Кутилмаганда Гитлер жим бўлиб қолди. Канарис ва Гейдрихга яқин келиб, осойишта товуш билан деди:

— Уларни тузоққа илинтириш вазифаси икковингизга юкланади.

— Фюрерим, — шошилиб сўз бошлади Гейдрих, — менимча, адмирал Канарис ва унинг ходимлари бу енгил ишнинг уддасидан чиқишар.

— Йўқ! — яна ғазаби тошди Гитлернинг. — Такрор-такрор айтаманки, Рейхнинг осойишталиги учун сиз икковингиз жавоб берасиз!

Уша куни Гитлернинг кўрсатмасига биноан абвер, СД ва гестапонинг фаолият координациясини белгиловчи группа тузилиб, унинг составига Канарис, абвер (контрразведка) учинчи бўлимининг бошлиғи полковник фон Бентевеньи, генерал Тиле ва Гейдрихнинг империя хавфсизлиги бош бошқармаси бўйича ёрдамчилари — Мюллер ва Шелленберглар кирдилар. Группа ишини умумий назорат қилиб туриш вазифаси СС рейхсфюрери Генрих Гиммлерга топширилди.

ЭНДИ бир оз чекиниб, воқеанинг тафсилотига ўтайлик. 1933 йилнинг туманли куз кунларидан бири. Фалсафа ва юридик фанлари доктори Арвид Харнак ўз уйидаги кабинетда ўтириб, газеталарнинг янги сонларини варақларди. Материалларнинг сарлавҳаларида коммунистлар, социал-демократлар қамоққа олинаётганлиги, яҳудийларнинг қирғин қилинаётганлиги тўғрисида сўз борарди. Шу пайт дарвозадаги қўнғироқнинг қаттиқ ва узун-узун жиринглаши профессорнинг осойишта хонасидаги жимликни бузди.

«Наҳотки, наҳотки менинг изимга тушишган бўлишса?» — унинг фикру ўйини ташвишли хаёллар қамраб олди.

Ташқаридан хизматкорнинг қалтироқ товуши эшитилди:

— Жаноб доктор, Сизни сўрашаяпти.

— Айтинг, кираверсинлар.

Даҳлизда оёқ шарпалари эшитилди. Эшик очилиб, хат ташувчи кийимидаги узун бўйли киши кўринди.

— Жаноб Арвид Харнак сиз бўласизми?

— Ҳа, мен.

— Сизга империянинг иқтисод министрлиги канцеляриясидан пакет бор. — Хат ташувчи ойнадек ялтираб турган паркет устидан иймaнганча юриб келиб, қўлидаги конвертни профессорга тутқазди. — Марҳамат, мана бу ерга имзо чекинг.

Хонада ёлғиз қолган Арвид қисқа ёзилган расмий хатта тез-тез кўз югуртирди. Унинг мазмуни сира кутилмаган эди: «доктор Харнакни» министрликдаги чиновниклардан бири суҳбатга чақирган экан.

...Бўлим бошлиғи Харнакни жуда илиқ мулозимат билан кутиб олди. Ҳа, «жаноб доктор» ҳозир рейх олдида қандай вазифалар кўндаланг турганини яхши тушунарди. Миллий-социал партия ва унинг доҳийси Адольф Гитлер Германия олдига қўйилган улуғ миссияни бажариш учун қўлидан келган ҳамма нарсани қилади. Доктор Харнак эса йирик иқтисодчи бўлгани учун ҳам бу соҳада уларга ёрдам бериши мумкин. Унга ташқи савдо масалалари бўйича эксперт лавозими таклиф қилинди. Доктор бундай вазифани сидқидилдан бажаришига ҳамма амин бўлгани учун ҳам унга шундай катта лавозим ишониб топширилапти. Жаноб Харнак илгари ҳам Совет Россиясининг иқтисоди билан танишган, у мамлакатда бўлган ҳам. Министрликдагилар ҳам бундан хабардордир, албатта. Лекин шуни айтиб ўтиш керакки, илгари у ҳеч бир амалий аҳамияти бўлмаган, фақат назарий масалалар билангина шуғулланган эди.

Шундай қилиб империянинг иқтисод министрлигида янги ходим пайдо бўлди.

АРВИДНИНГ болалик йиллари (у 1901 йил 24 майда Дармштадтда туғилган) бадавлат оилалардаги ўз тенгқурлари орасида ўтган. Унинг ўз тенгқурларидан ҳеч бир устунлик томони йўқ эди. Агар биринчи жаҳон уруши бўлмаганда, у бачкана профессор ёки содиқ амалдор бўлибгина қолавериши ҳам эҳтимолдан холи эмас эди. Фронтдан эшелонларда қайтиб келаётган сон-саноқсиз майиб-мажруҳлар, чўлоқлар, Берлин кўчаларидаги асфальт хиёбонларда қўлтиқ таёқ судраб юрган инвалидлар, нон дўконлари олдида ўймалашиб турган оч-яланғоч одамларни кўргандан сўнг унинг қалбида ўзгариш рўй берди.

Арвид мутолаага берилиб кетди. Кеча-ю кундуз ўқийди, ўқийди ва яна ўқийди, ўзини қийнаган, «қандай яшаш керак, келажак қандай бўлиши керак?» деган саволларга жавоб қидиради. Унинг ёзув столида Маркс, Энгельс, Ленин асарлари пайдо бўлди. Ёш олим 1927 йилда Мэдисон университетида лекциялар тинглаш учун Қўшма Штатларга жўнайди. Кейинчалик Харнак шу мамлакатда ишчилар ҳаракати тарихи темасида диссертация ёқлайди ва фалсафа фанлари доктори унвонини олишга муяссар бўлади.

Европага Арвид ёлғиз қайтмади. Океан лайнерида у билан ёнма-ён юзлари сутда чайқалгандек оппоқ, гўзал жувон фрау Харнак ҳам ўтирарди. Яқиндагина мисс Мильдред Фиш фамилиясида юрган бу хоним ҳам фалсафа фанлари доктори бўлиб, Мэдисон университетида Америка адабиёти курсидан лекциялар ўқирди.

Доктор Харнак ўз ватани — Германияга қайтгач, марксистик таълимотнинг иқтисодга оид айрим проблемаларини ишлаб чиқиш билан шуғулланмоқчи бўлди. У профессор Фридрих Ленц билан ҳамкорликда тўгарак ташкил этди. Бу тўгарак ўз олдига планли иқтисодни ўрганиш вазифасини мақсад қилиб қўйди.

1932 йилда Харнак Совет Иттифоқига саёҳатга келди. СССР да кўрган нарсалари Арвидни ҳайратга солди. Адолат ўрнатилган давлат нима эканлигини энди мен чиндан ҳам тушундим. Ҳаётим янги мазмун — кишиларга хизмат қилиш мазмуни билан бойиди, қандай яшаш кераклигини билдим» деб ҳикоя қилган эди у ўз дўстларига.

(ДАВОМИ БОР).

МУЗЛИКЛАРДА 812 КУН

«Георгий Седов» музёрари сафари тугаганининг 25 йиллигига

Бундан 28 йил аввал «Георгий Седов» музёрар кемаси Арктика денгизларининг оғир шароити натижасида кутилмаган бир вақтда музликлар оғушида қолиб кетди. Ўша пайтда 26 кема музликда қишлаб қолган эди. Уч музёрар кема — «Георгий Седов», «Садко» ва «Малигин» Лаптев денгизи яқинида музлар сиқувига тоб бера олмай шимол томонга ўтиб кетди.

1938 йилги кемалар қатнови мавсумида кўпчилик кемалар музликлар дунёси қуллигидан озод қилинди. Бироқ, музёрар кемалар Шарқий ва Шимолий Шарқий районларда қишловни давом эттиришга мажбур бўлдилар.

1938 йил апрель ойининг бошларида Лаптев денгизига Қутб авиациясининг самолётлари учиб бордилар. Учувчилар 184 кишини қуруқликка кўчириб келдилар, лекин учта кемага қараб туриш учун унда 33 киши қолдирилди. 1938 йилнинг август ойига бориб, «Музёрар флотнинг бобоси» деб ном олган «Ермак» музёрари бу ерга етиб борди. «Садко» ва «Малигин» кемалари унинг орқасидан изма-из йўл олди. Аммо «Седов»нинг бошқарув системаси зарарланган эди. Шунинг учун у «Ермак»нинг орқасидан мустақил суза олмас эди. Кемани музликлар устидан судраб ўтишнинг сира имконияти бўлмади. «Георгий Седов»ни яна қишловда қолдиришга тўғри келди. Бу гал у Арктикада танҳо ўзи истиқомат қилиши керак эди. Кемада капитан Константин Бадигин раҳбарлигида ўн беш киши қолдирилди. Арктика институти қишловда қолган бу кемадан Шимолий муз океанининг ҳали ўрганилмаган табиатини текшириш учун фойдаланишга қарор қилди.

1939 йилнинг август ойида «Седов» энг шимолий нуқтага сурилиб кетди. Шундан сўнг кема Жануб томонга — Шпицберген ва Гренландия ўртасидаги қўлтиқ томон ўтиб қолди. Жасур совет денгизчилари ўз бошларидан жуда катта машаққатли синовларни кечирдилар, ўз кемаларини ҳалокатдан сақлаб қолиш учун ажойиб қаҳрамонликлар кўрсатдилар. Музлар кемани 153 марта ўз хибзига олишга уринди. Кема ҳайбатли музлар оғушида бир неча бор қирсиллаб синиш даражасига борди. Седовчилар бир неча бор муз устига кўчиб ўтмоқчи бўлдилар. Ҳайбатли музларнинг бир галги хуружида кема анча пачақланди ва машина бўлимига сув бостириб кирди. Лекин кемани ҳалокатдан қутқариб қолишга эришилди. Бу муваффақият ажойиб қаҳрамонлик ва мардлик туфайли қўлга киритилган эди.

Седовчилар табиатнинг барча ноқулайликларига қарамай мунтазам равишда илмий кузатишлар олиб бордилар. Улар Арктика табиатини ўрганишда ва бошқа соҳаларда ғоятда бой материаллар тўплашга муваффақ бўлдилар.

1939 йил тугаллай деб қолди. «Седов»нинг аҳволи, кундан-кунга ёмонлашиб бормоқда эди. Совет ҳукуматининг қарорига биноан кемани ҳалокатдан қутқариб қолиш учун шошилинч равишда экспедиция тайёрланди. Бу экспедицияни дунёда биринчи «Шимолий Қутб» кўчувчи илмий станциянинг собиқ бошлиғи, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Иван Папанин бошқарди. «Седов»ни қутқариш учун капитан Михаил Белоусов раҳбарлигида ўз Ватанимизда ишланган ғоят кучли музёрар кема юборилди.

1940 йилда қутқарувчи экспедиция қатнашчилари 1 январь куни «Седов» томон йўл олди.

«Георгий Седов» кемасининг музликлар дунёсидан қутқариб олиш қаҳрамонномаси Қутбда денгизлар узра кема бошқариш тарихида ажойиб саҳифа очди. Бунгача бирор кема Қутб кечасининг зимистон қоронғиликлари билан ўралган Арктиканинг энг олис жойларигача етиб боришга журъат қилмаган эди. Шундай бўлса ҳам музёрар «Седов»га етиб боришга муваффақ бўлди. Айниқса йўлнинг кейинги ўн куни ичида олиб борилган кураш ғоятда машаққатли бўлди. Кемалар ўртасида қалинлиги 25 миль келадиган муз тўсиғи олға силжишга сира имкон бермас эди. Музёрар оғир қийинчиликларни енгиб илгарига интилди. У бутун қудратини ишга солиб жон-жаҳди билан муз тоғларига қарши жанг қилди. 1940 йил 13 январда музёрар «Седов» кемасига етиб борди ва уни жануб томон етаклади, 4 февралда эса жасур Қутб денгизчилари Москвада зўр шодиёналик билан кутиб олиндилар.

Барча ўн беш седовчига Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди. Қутқарувчи экспедиция катнашчилари ҳам юксак мукофотлар билан тақдирландилар. Капитан Михаил Белоусов Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган унвонга сазовор бўлди, экспедиция бошлиғи Иван Папанин эса иккинчи марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган унвонни олди, музёрар денгизчилари СССР орденлари билан мукофотландилар.

«Седов» кемасининг сафари 812 кун давом этди. Бу сафар 1937 йил 23 октябрда Лаптев денгизидан бошланиб, 1940 йил 13 январда Шпицбергеннинг шимолий-ғарб томонида якунланди. Шу вақт ичида «Седов» кемаси 3300 миль масофани босиб ўтди.

Ана ўшандан буён чорак аср вақт ўтди. Марказий Арктикани ўрганиш ўшандан буён Совет қутбчиларининг анъанаси бўлиб қолди. Қутбчилар ана шу йиллар мобайнида Марказий қутб ҳавзаси музликларида ўн учта кўчувчи станциялар барпо этдилар ва Шимолий Муз океанининг марказий қисмини ўргандилар.

Эҳтимол седовчиларнинг тақдирлари сизни қизиқтирса керак. Улар Арктика билан хайр-маъзур қилганлари йўқ, аксинча улар кемаларда, Арктика портларида ҳамда қутб станцияларида ишлашни давом эттирдилар. Иккинчи жаҳон уруши бошланганидан сўнг кўпчилик седовчилар фронтга кетдилар. Улардан баъзилари жанг майдонидан қайтиб келмади. Ботир разведкачи, «Седов»нинг собиқ ошпази Павел Мегер, штурман Андрей Ефремовлар қаҳрамонларча ҳалок бўлдилар, ўт ёқувчи Иван Гетман бедарак бўлиб кетди. Машинист Иосиф Недзвецкий гитлерчилар билан Польша қўшинлари сафида туриб жанг қилди, урушдан полковник бўлиб қайтди, урушдан кейин эса яна ўз жонажон Арктикасига қайтди. Лекин бундан беш йил муқаддам ўз хизмат вазифасини ўтаб турган бир пайтда фожиали ҳалок бўлди. Йигирма беш йиллик юбилейга седовчилардан фақат олти киши етиб келди. Константин Бадигин балиқчилик саноати флоти океан кемаларида капитанлик қилмоқда ва адабиёт билан шуғулланмоқда. Шунингдек у Совет ёзувчилари союзи Калининград бўлимининг раисидир. «Седов»нинг собиқ гидрографи Виктор Буйницкий атоқли, олим, география фанлари доктори, профессор бўлиб етишди. У кўп вақтлардан буён Жданов номидаги Ленинград Давлат университети география факультетининг декани бўлиб ишламоқда. Кема механиги Сергей Токарев Москвада яшаб, Денгиз Министрлигида инженер бўлиб ишляпти. Собиқ машинист Николай Шарипов «Мосстрой» ташкилотларининг бирида хизмат қиляпти. Врач Александр Соболевский ва радист Николай Бекасовлар пенсияда, улар Ленинградда яшаяпти.

«Георгий Седов» музёрар кемасининг афсонавий сафари ҳамда унинг музликлар дунёсидан қутқариб олиниши совет кишилари томонидан Арктикани ўрганиш ва бўйсундириш тарихида муҳим давр очди.

Евгений СУЗЮМОВ,
СССР География жамияти Москва филиали Қутб комиссиясининг аъзоси.

(А П Н).

Телевидение

13 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Будь готов!** (тележурнал), 18.40 — **Экран табассуми**, 20.10 — **Телевизион янгиликлар.**

20.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар**, 20.55 — **Ҳозирги актуал масалалар телеуниверситети**, 21.15 — **Ерга муҳаббат—элга муҳаббат** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 21.35 — **Концерт** (1-автокомбинат бадиий ҳаваскорлари ижросида). 22.05 — **Совет Ўзбекистони** (киножурнал). 22.15 — **Сиҳат-саломатлик** (тележурнал).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.20 — **Дўстларимиз-ҳарцери** (болалар учун). 18.50 — **Тошкент янгиликлари**, 19.00 — **Виждон уйғонади** (бадиий телефильмнинг 5-серияси).

Рус тилида: 20.35 — **СССР халқ артисти П. Лисициан**, 21.15 — **Тошкент янгиликлари**, 21.25 — **Кўк ўқ** (бадиий фильм).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 14/I да **Чио-Чио-Сан.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/I да **Хатарли йўл**, 14/I да **Номус.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/I да **Инки билагузук**, 14/I да **Ёшликда берган кўнгил.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 14/I кеч соат 8 да **Ўзбек давлат филармонияси ва эстрада солистлари концерти.**

Кино

Саҳро осмони — «ДРУЖБА» (2-залда). «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун). СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб соат 11 да). «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб 10 ва 11-45 минутда).

Генерал қани? — «МИР» (кундуз ва кечқурун). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз 4, 5-40 ва кеч 10-40 минутда).

Куппа-кундуз тун — «СПУТНИК» (жуфт соатларда). «ЎЗБЕКИСТОН», «ИСКРА», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «ВОСТОК» (кеч 7 ва 9 да).

Икар I — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 12, 4 ва кеч 8 да), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз 1 яримдан).

Бир қарич ер — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да), «ДРУЖБА» (1-залда кундуз ва кечқурун).

Денгиз мушуги — СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Тоғлиқ қасоскорлар (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Жаноб 420 — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 1 ва кеч 7 яримда).

Рим каникуллари — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2, кеч 6 ва 9-45 минутда).

Номаълум аёл — «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
16 январда
20 кишидан иборат
АФҒОНИСТОН АРТИСТЛАРИНИНГ
КОНЦЕРТИ
(СССР бўйлаб гастроль муносабати билан)
Бадиий раҳбари — Пуханда.
Программада: афғон халқ ва замонавий ашула, рақслари.
Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар кундуз соат 2 дан сотилади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
13, 14, 16, 17 январда
ЛИТВА ЦИРКИ «ВИЛЬНЮС» АРТИСТЛАРИ
ва РСФСРда хизмат кўрсатган артист
ЮРИЙ ДУРОВНИНГ
хайрлашув гастроллари
Касса эрталаб соат 11 дан кеч 6 гача очиқ. Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади.

НЕГА ҚИШДА БАҲОР?

Ўзбекистон республикасини «қуёшли ўлка» деб аташларига жуда кўп асослар бор. Ҳақиқатан ҳам республикамиз қуёшли ўлка. Бу нарсани ҳозирги ҳаво ҳам исботлаб турибди. Қишнинг қоқ ўртасида кунинг баҳорга ўхшаб исиб кетиши ҳаммани ажаблантирмоқда. Аҳоли куни кеча ёққан қорнинг совуғини ёддан чиқариб, ҳали жуда узоқда турган баҳорнинг оромбахш илиқ кунларига етиб келгандек бўлишмоқда.

Ўрта Осиёда янги йил арафасидаги совуқдан кейин бирдан кунлар илиб кетди. Бир неча кун ичида оппоқ қордан ном-нишон қолмади. Кундуз кунлари ҳарорат 18, 20 даража иссиқни кўрсатиб турибди. Айрим жойларда ҳавонинг иссиқлиги бундан ҳам баланд. Шуниси қизиқки, ҳозирги кундаги ҳаво Совет Иттифоқининг Европа қисмидаги марказий районларда узоқ давом этган иссиқликдан кейин бирдан тушган совуқ кунга тўғри келди.

Ҳаммани бир нарса қизиқтирмоқда: **БУНДАЙ ИЛИҚ ҲАВО УЗОҚ ВАҚТ ТУРИБ ҚОЛАДИМИ?** Бу саволга йўқ деб жавоб беришга тўғри келади. **СОВЕТ ИТТИФОҚИ ЕВРОПА ТЕРРИТОРИЯСИДАГИ МАРКАЗИЙ ВА ЖАНУБИЙ РАЙОНЛАРДАГИ СОВУҚ ЯҚИН 2-3 КУН ИЧИДА ЎРТА ОСИЁГА ТАРҚАЛИШИ КУТИЛМОҚДА.** Шундай қилиб, ҳозирги кундаги иссиқ ҳаво ўрнини яна совуқ кунлар эгаллайди. **ҲАВО СОВУШИ БИЛАН ҚОР ВА ЁМҒИРЛАР ҲАМ БЎЛИБ ТУРАДИ.**

Ўрта Осиёда нега қишда баҳор бўлди, ҳавонинг бундай кескин ўзгариб кетишига сабаб нима? Сабаб шундаки, Ўрта Осиё ўзининг географик мавқеи жиҳатидан иссиқ ҳаво билан совуқ ҳаво ўртасида бўладиган кураш майдони ҳисобланади. Чунки шимолдан совуқ ҳаво келса, жанубдан иссиқлик келиб туради. Ҳавонинг бундай кескин ўзгариши Эрон ва Ироқдан келадиган ҳаво оқимларидир.

Шундай қилиб, яқин кунларда қиш яна ўз ўрнини эгаллайди.

А. ТАГИРЗЯНОВ,

Ўрта Осиё гидрометеорология илмий-текшириш институтининг илмий ходими.

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

ҚАРДОШ МАМЛАКАТЛАРДА

ИШ ЯХШИ БОШЛАНДИ

БУХАРЕСТ. Румыния тўқимачилик саноатида янги йил бошиданоқ иш яхши бошланди. Яссидаги «Цесэтура» тўқув фабрикасида январь ойининг дастлабки кунларида янги типдаги 670 тўқув станогини монтаж қилиш ишлари планлаштирилган муддатдан ярим йил олдин тугалланди. Бу станоклар эскириб қолган ускуналарнинг ўрнини босди. Ботошанидаги «Молдова» тўқимачилик фабрикасининг яқинда қурилган тўқув цехида 1300 дан кўпроқ автомат станок ишга туширилди. Бунинг натижасида цехнинг қуввати ўтган йилдагига нисбатан етти баравар кўпайди.

Енгил саноат ходимлари олдида янги йилда катта вазифалар турибди. Маҳсулот ишлаб чиқариш ўтган йилдагига нисбатан қиймат жиҳатидан 12,3 процент кўпайтирилиши лозим.

«САФРА» СУРЪАТНИ ЖАДАЛЛАШТИРМОҚДА

ГАВАНА. Кубада чиқадиган «Ой» газетаси «сафра» —халқнинг шакар қамишини бешинчи марта йиғиштириб олишига бағишланган 8 январдаги бош мақоласини «Ҳамма учун буюк вазифа» деган сарлавҳа билан чиқарган. Шакар қамиш — Озодлик оролидаги асосий қишлоқ хўжалик экинидир. Ҳозир деярли бутун Кубада шакар қамиш йиғиштириб олинмоқда. Лас-Вильяс вилоятидаги қанд заводларида янги ҳосилни қайта ишлаш бошланди. Ориенте, Камагуэй, Матансас вилоятларидаги қанд заводлари янги ҳосилни қайта ишлаб беришга бирин-кетин киришмоқдалар.

Гаванадан ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларидан шакар қамиш йиғиштиришга борувчи кўпгина кўнгиллиларни шакар қамиш плантацияларига жўнатиш давом этмоқда.

ИККИ БАРАВАР КЎП

ПЕКИН. Гуанси-Чжуан автоном районининг маъмурий маркази бўлган Наньинда тунг экинини етиштириш масалаларига бағишланган Умум Хитой илмий тадқиқот кенгаши бўлиб ўтди. Кенгаш қатнашчилари кейинги йилларда ана шу соҳада ўтказилган тадқиқотларнинг натижалари юзасидан фикр олишдилар.

Хитой тунг етиштириш ва тунг мойи ишлаб чиқариш жиҳатидан жаҳонда биринчи ўринда турибди. Тунг мойи саноатнинг турли тармоқларида кенг қўлланилмоқда. Халқ ҳокимияти йилларида ана шу экин етиштирилаётган майдон тахминан икки баравар кенгайди. Ҳозирги вақтда тунг дарахтлари Сичуан, Цзянсу, Хунань, Гуандун, Фуцзянь вилоятларида ва Хитойнинг жанубидаги бошқа етти вилоятда етиштирилмоқда.

ИНДУСТРЛАШТИРИШ УЧУН

ХАНОЙ. Шимолий Вьетнамдаги кўпгина вилоятлар экспорт учун жўнатиладиган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ўтган йили анча кўпайтирдилар. Фу-Тхо вилояти айниқса катта муваффақиятларга эришди. Ўтган йили бу вилоятда экспорт учун 1963 йилдагига нисбатан 20 баравар кўп пилла етиштирилди.

Вьетнам Демократик Республикасидаги қишлоқ хўжалик кооперативлари социалистик асосда индустрлаштириш учун жамғарма тўплашни кўпайтириш мақсадида экспорт қилинадиган товарлар ишлаб чиқаришни ошириш ҳақида партия ва ҳукумат чақириғига жавобан бу йил техника, цитрус ва тропик экинлар экиладиган майдонни анча кенгайтиришга қарор қилдилар.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАН АЖРАЛМАГАН ҲОЛДА

ПХЕНЬЯН. Халқ Кореясидаги саноат районларидан бири бўлган Шимолий Пхенан вилояти ишчиларидан 20 мингдан кўпроқ киши ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда турли ўқув юртларда ўқимоқда. Ҳозирги вақтда вилоятда саноат корхоналарининг ҳар 9 ишчи ва хизматчисига бир техник тўғри келади.

Шимолий Пхенанда бир қанча индустриал институт ва неча ўнлаб олий техника мактаблари очилган бўлиб, буларда меҳнаткашлар ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда маълумот олишлари мумкин.

АМЕРИКА ИМПЕРИАЛИЗМИ МУШКУЛ АҲВОЛДАН ҚУТҚАЗА ОЛМАЙДИ

ВАШИНГТОН, 12 январь. (ТАСС). Америка ҳукумати Жанубий Вьетнам ватанпарварларига қарши курашни кучайтириш учун Сайгон қўғирчоқ ҳукуматига қўшимча ёрдам бермоқчи бўлади. Вашингтон ўтган йилнинг охирида «разил уруш» учун янги маблағлар ажратишга ваъда берган эди. Аммо, Сайгон генералларининг навбатдаги ҳарбий исёнидан кейин Америка ҳукумати бундан уч ҳафта муқаддам ёрдамни кўпайтириш тўғрисида бошланган музокараларни тўхтатиб қўйди. Давлат департаментининг матбуот масалалари билан шуғулланувчи вакили кеча мухбирларга бундай деди: Жанубий Вьетнамда «барқарорлик ва бирлик ўсиши» билан Американинг ёрдами тўғрисидаги музокаралар «яна бошланади».

Аммо, Вашингтоннинг сиёсий ва журналистлар доиралари Американинг Сайгонга ёрдами ҳар қанча кўпайтирилганида ҳам, АҚШ Жанубий Вьетнамда «барқарорлик ва бирликнинг ўсиши»га эриша олмаслигини тобора равшан тушуна бошладилар.

ОСИМА ОРОЛИДА ЁНҒИН

ТОКИО, 12 январь. (ТАСС). Бугун кечаси Осима оролидаги Мотоматида жуда катта ёнғин чиқди. Қаттиқ шамол ўт алангасини шаҳарнинг бутун марказий қисмига ёйди. Ёнғин натижасида 500 дан кўп уй, почта ва телеграф, касалхона, кинотеатр, банк бўлими ва бошқа маъмурий бинолар куйиб кетди. Икки мингдан кўпроқ киши бошпанасиз қолди.

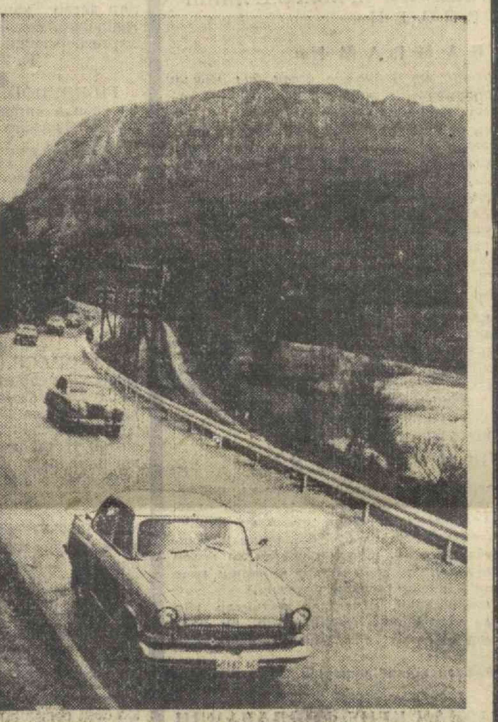

Калатина—Ниш (Болгария — Югославия) ўртасидаги 93 километрли асфальт йўл қурилиб битказилди. Болгария ва Югославия чегараларида барпо этилган бу магистрал икки қардош мамлакатнинг ўзаро ҳамкорлигини кўрсатувчи катта далилдир. Суратда Калатина—Ниш йўли участкаларидан бири.

БТА—ТАСС фотоси.

ПЛАНЕТАМИЗ ЯНГИЛИКЛАРИ

ВЕНА

Ғарбий Европа мамлакатларида Социалистик интернационалга аъзо бўлган 14 та социал-демократик партиялар вакилларининг зальцбургда конференцияси очилди. Конференция очилмасдан олдин Социалистик интернационалнинг ривожланаётган мамлакатларга доир масалалар билан шуғулланувчи кичик комитетининг мажлиси бўлди. Австрия матбуоти конференция мажлислари жуда махфий вазиятда ўтаётганлигини қайд қилмоқда.

БОНН

АҚШ тўртинчи танк дивизиясининг ва 25-пиёда қўшинлар дивизияси қисмларининг Бавария ва Баден-Вюртенберг ўлкалари территориясида ўтказилган ҳарбий машқлари етти кун давом қилди. Америка армиясининг мана шу жуда катта қишлик маневрларида 25 мингга яқин солдат ва офицер, шунингдек беш мингдан кўп танк, бронетранспартёр, ўзиюрар тўп-замбараклар қатнашди.

ЛИССАБОН

Қўзғолончилар Португалия ҳукуматига қарши тўхтовсиз курашаётган Анголага Португалия қўшинларининг янги қисмлари пароходларда жўнатилди.

ВАШИНГТОН

АҚШ конгрессининг атом энергияси масалалари билан шуғулланувчи бирлашган комиссияси 1963 йил 10 апрелда Атлантик океанда 129 киши билан бирга ғарқ бўлган «Трешер» сув ости кемаси ҳалок бўлганлигининг сабабларини текшириб чиқди. Комиссиянинг берган ахборотида айтилишича, «Трешер»ни қуриш вақтида баъзи талабларга тўла риоя қилинмади, ҳолбуки бу сув ости кемасининг батамом мустаҳкам бўлишига эришмоқ учун шу талабларни бажариш зарур эди. Америкадаги атом билан ишлайдиган сув ости кемаларининг ҳам, шунингдек оддий сув ости кемаларининг ҳам бир қанчасини лойиҳалаш ва қуриш вақтида йўл қўйилган нуқсонлар натижасида кейинги йилларда шу сув ости кемалари ҳалок бўлишга яқинлашиб қолган эди.

ПАНАМА

1.500 га яқин ишчи ва студент ўтган йил Панама канали зонасида Америка қўшинлари меҳнаткашларнинг тинч намойишини ўққа тутиши натижасида ҳалок бўлган ватанпарварларнинг хотирасини ҳурматламоқ учун Панама шаҳридаги миллий қабристонга зиёрат қилиб бордилар. Миллий гвардия кўздан ёш оқизадиган газ билан тўлдирилган гранаталар отиб, намойишчиларни ҳайдаб юборди.

БОГОТА

Полиция Колумбия Коммунистик партияси раҳбарлигининг биносига ҳужум қилди, Компартия органи «Вос пролетариа» газетасининг навбатдаги тиражини мусодара қилди ҳамда партия Марказий Комитети ижроия комитетининг секретари Альваро Васкесни ва мамлакат Коммунистик ёшлар союзининг биринчи секретари Мануэль Сеседу Варгасни қамоққа олди. Бироқ, полиция уларни жамоатчиликнинг тазйиқи остида тез орада қўйиб юборишга мажбур бўлди.

ЁШ МАТЕМАТИКЛАР МАКТАБИ

Алишер Навоий номидаги Самарқанд давлат университети механика-математика факультети ва шаҳардаги мактабларнинг математика ўқитувчилари ўқувчиларга ажойиб янги йил совғаси ҳадя этдилар. Яқинда бу ерда биринчи ёш математиклар мактаби очилди. Мактабнинг ўқув программаси 3 йилга мўлжалланган бўлиб, дарслар ўзбек, рус ва тожик тилларида олиб борилади.

Мактабнинг тантанали очилиш кунида СамДУ механика-математика факультетининг декани Х. Нарзуллаев қисқача нутқ сўзлаб, ўқувчиларни табриклади ва математика илмини ўрганишда уларга муваффақиятлар тилади.

Ёш математиклар мактабининг биринчи машғулоти бўлиб ўтди. Унда 80 га яқин саккизинчи синф ўқувчилари «Математикада логика элементлари» деган темада лекция тингладилар.

Р. А. ҲАБИБ,

Ёш математиклар мактабининг жамоатчи директори, СамДУ умумий математика кафедрасининг доценти.

Яқинда газетамизда 110 ёшга кирган Жаннат хола ҳақида босилган материални ўқиган эдингиз. Штатсиз фотомухбиримиз А. Эркабоев газетхонларнинг илтимосига кўра, нуроний онани ўз ўғиллари билан бирга суратга олди. Суратда: (чапдан) Абдухалил Раҳмонов (61 ёшда), Маматқул ота Раҳмонов (72 ёшда), Жаннат хола Раҳмонова ва Пайғамбарқул Раҳмонов (66 ёшда).

ДЎСТЛИК КАНАЛИ

Совет Ўзбекистонидан борган сув хўжалиги мутахассислари ярим чўлларни унумдор ерларга айлантиришда ўзларининг жанубдаги қўшниси бўлган Афғонистонга ёрдам бермоқдалар. Совет Иттифоқининг техникавий ёрдами билан Афғонистоннинг шарқи-жанубида Жалолобод ирригация канали қурилди.

СССР Министрлар Советининг ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетида ТАСС мухбирига қуйидагиларни хабар қилдилар.

— Янги йил бошида узунлиги 70 километрли сунъий ўзан бўйлаб сув оқа бошлади. Бу сув асрлар давомида қақраб ётган ерларга жон киргизади.

Ирригация канали «Технопромэкспорт» Бутуниттифоқ бирлашмаси билан Афғонистон жамоат ишлари министрлиги ўртасида тузилган битимга мувофиқ қурилди. Иш ҳажми катта ва мураккаб бўлганлигига қарамай, канал белгиланган муддатда қуриб бўлинди.

Канал лойиҳасини Тошкентдаги «Среднеазгипроводхлопок» институти ишлаб чиққан эди. Канал қуриш учун Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министрлиги Афғонистонга кўпгина мутахассислар юборди. Канал трассасида кейинги вақтларда совет инженерлари, техниклари ва ишчиларидан 600 га яқин киши ишлади. Бу ерда тахминан 15 минг қурувчи меҳнат қилди. Совет ва афғон ирригаторлари ёнма-ён туриб ишладилар.

Афғонистон учун муҳим бўлган бу қурилишга Совет Иттифоқидан икки ярим мингдан кўпроқ машина, механизм, автомобиль ва тракторлар жўнатилди. Бу эса асосий қурилиш ва монтаж ишларини механизациялашган усулда бажариш имконини берди.

Каналдаги тўғон узели мураккаблиги жиҳатдан уникал гидротехника иншоотидир. Тўғоннинг баландлиги 22 метрга етади. Қурилган гидроэлектростанциядаги уч агрегатнинг қуввати 11 минг киловаттни ташкил этади. Қурувчилар канал трассасини қазишда кўпгина қийинчиликларга дуч келдилар. Канал трассаси бир районда қояларни кесиб ўтади. Бу ерда иккита катта тоннель кавланди. Бу тоннеллардан бирининг узунлиги қарийб етти ярим минг метрга етди. Москва ва Ленинград метросининг қурувчилари бу мураккаб ишни муваффақият билан адо этдилар. Трассада 18 та йирик темир-бетон дюкер ва 240 та бошқа гидротехника иншоотлари қурилди.

Совет мутахассисларининг ҳисоблаб чиқишларича, ирригация канали Жалолобод водийсида 30 минг гектар ерни, шу жумладан илгари қақраб ётган 24 минг гектар қўриқ ерни сув билан таъминлаш имконини беради.

Каналда оқаётган сув бу водийни Афғонистон қишлоқ хўжалигининг дурдонасига айлантиради, Бу ердаги субтропик иқлим цитрус ўсимликлар, мойли экинлар, шоли, пахта етиштириш ва ҳар йили икки-уч ҳосил йиғиштириб олиш имконини беради.

Совет Ўзбекистонининг ирригаторлари суғориладиган деҳқончилик районини кенгайтиришда афғонларга бундан кейин ҳам ёрдам беради. Бу ерда машина билан суғориладиган икки зона ташкил қилинади. Канал зонасида тўртта давлат фермасини ташкил қилиш кўзда тутилади. Бу фермалар унумдор ерларни ўзлаштира бошлайдилар. Бундай хўжаликларни барпо этиш лойиҳаларини ҳам совет мутахассислари ишлаб чиқмоқда.

Жалолобод каналини расмий очиш маросими март ойида бўлади. Лекин ўз сувини унумдор водийга бераётган сунъий дарёни ҳозирнинг ўзидаёқ совет ва афғон халқлари дўстлиги канали деб атамоқдалар.

А. СЕРБИН.

(ТАСС мухбири).

СССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ
Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши
ВА УНИНГ БОШҚАРМАЛАРИ,
шунингдек
«Средазглавметаллоснабсбит»,
«Средазглавэлектроснабсбит»,
«Средазглавмашснабсбит»,
«Средазглавлесстройснабсбит»,
«Средазглавуглеснабсбит»,
«Средазглавхимснабсбит»,
«Средазглавпищеснабсбит»,
«Средазглавлегснабсбит»,
«Средазглаввторсирьё»
ва «Средазснаб»нинг Москва бўлими
тугатилди
Юқорида кўрсатилган ташкилотларга бўлган даъволар тугатиш комиссияси томонидан 1965 йил 28 январгача қабул қилинади. Тошкент шаҳар, Глинка кўчаси, 3-уй.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС — 64543.
№ В. 9. Р. 03626.